

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 7.10.2002
COM(2002) 548 τελικό

2002/0242 (CNS)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις
σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό**

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

- 1.1. Σύμφωνα με τους στόχους που ορίζονται στον πίνακα αποτελεσμάτων για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά τη δημιουργία χώρου "ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης" στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει πρόταση οδηγίας "για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό". Η πρόταση αυτή συμπληρώνει τις ήδη υποβληθείσες πρωτοβουλίες όσον αφορά τη μετανάστευση με σκοπό την απασχόληση² και την οικογενειακή επανένωση³ με σκοπό την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών που αφορούν τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με την προοπτική της δημιουργίας πλήρους νομικού πλαισίου που θα διέπει την αποδοχή τους σε συνάρτηση με το αντικείμενο της διαμονής τους. Αποφασίστηκε να μην υποβληθεί πρόταση που θα ρυθμίζει την αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών με κάθε άλλο σκοπό πλην αυτών που προβλέπονται ήδη από άλλες προτάσεις οδηγίας, η οποία θα συνιστούσε κατά κάποιο τρόπο το αντίβαρο της οδηγίας 90/364/ΕΟΚ της 28ης Ιουνίου 1990 «σχετικά με το δικαίωμα διαμονής»⁴ των κοινοτικών υπηκόων που δεν έχουν αυτό το δικαίωμα δυνάμει άλλων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου. Πράγματι φαίνεται ότι η αποδοχή του περιορισμένου αριθμού προσώπων αυτής της κατηγορίας μπορεί, σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας προσέγγισης των μεταναστευτικών νομοθεσιών, να ρυθμιστεί κατάλληλα από τα κράτη μέλη στο εσωτερικό τους δίκαιο. Αν παρουσιαστεί στο μέλλον ανάγκη κοινών κανόνων για το σημείο αυτό, η Επιτροπή επιφυλάσσεται να κάνει χρήση του δικαιώματος πρωτοβουλίας της για να συμπληρώσει το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο. Η Επιτροπή παρουσίασε έτσι, σε ό,τι αφορά τα μέτρα για την μεταναστευτική πολιτική, το σύνολο των αναγκαίων προτάσεων για την εφαρμογή του άρθρου 63 σημείο 3), α) και σημείο 4) της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως αυτή τροποποιήθηκε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ. Συνεπώς, όσον αφορά την Επιτροπή, εκπληρώθηκε για το θέμα αυτό η εντολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε το οποίο, στο σημείο 20 των συμπερασμάτων που εγκρίθηκαν στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, "αναγνωρίζει την ανάγκη προσέγγισης των εθνικών νομοθεσιών περί των προϋποθέσεων εισδοχής και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών (...) και προς το σκοπό αυτό ζητά την ταχεία λήψη αποφάσεων από το Συμβούλιο, με βάση προτάσεις της Επιτροπής".
- 1.2. Οι διακινήσεις με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό παρουσιάζουν την ιδιαιτερότητα ότι είναι αφενός εξ ορισμού προσωρινές και αφετέρου ανεξάρτητες από την κατάσταση της αγοράς εργασίας του κράτους

¹ Εξαμηνιαία ενημέρωση του πρώτου εξαμήνου 2002, COM(2002) 261, σ.23.

² Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση και την άσκηση ανεξάρτητων οικονομικών δραστηριοτήτων (COM(2001)386).

³ Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση (COM(1999)638) και τροποποιημένες προτάσεις οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση (COM(2000)624) και COM(2002)225).

⁴ ΕΕ L 180 της 13.7.1990, σ.26.

υποδοχής. Εντάσσονται εξάλλου σε πλαίσιο αμοιβαίου εμπλουτισμού, προφανές για τους διακινούμενους που επωφελούνται άμεσα, και ικανοποιητικό τόσο για το κράτος καταγωγής τους όσο και για το κράτος που τους υποδέχεται, ενώ παράλληλα συμβάλλουν γενικά στην καλύτερη κατανόηση μεταξύ πολιτισμών. Για τους λόγους αυτούς, η αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την κατάρτισή τους αντιμετωπίζεται κατά παράδοση ευνοϊκά, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τους σπουδαστές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως δείχνει το ψήφισμα "σχετικά με την εισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για λόγους σπουδών"⁵ το οποίο εγκρίθηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών στις 30 Νοεμβρίου 1994 στο πλαίσιο της συνεργασίας στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων η οποία δημιουργήθηκε από τη συνθήκη του Μάαστριχτ. Ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν εξάλλου πολιτικές ολοένα και πιο ελκυστικές για τους σπουδαστές υπηκόους τρίτων χωρών.

- 1.3. Ο αριθμός των σπουδαστών που επωφελούνται από διεθνείς ανταλλαγές δεν υπήρξε ποτέ τόσο υψηλός όσο σήμερα και η ζήτηση στον τομέα της διεθνούς εκπαίδευσης και της κινητικότητας των σπουδαστών αυξάνεται συνεχώς. Ένας από τους στόχους της δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα της εκπαίδευσης και των εξωτερικών σχέσεων είναι να προαγάγει τα κράτη μέλη στο σύνολό τους ως παγκόσμιο κέντρο αριστείας για την εκπαίδευση και να κατανείμει καλύτερα τη γνώση στον κόσμο, πράγμα που συμβάλλει στη διάδοση των αξιών τις οποίες πρεσβεύει δηλ. των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Στην κοινή τους δήλωση της Μπολόνιας της 19ης Ιουνίου 1999, οι υπουργοί παιδείας των 29 ευρωπαϊκών κρατών επεσήμαναν ότι "παντού, η ζωτικότητα και η αποτελεσματικότητα των πολιτισμών μετρώνται βάσει της πολιτιστικής ακτινοβολίας τους προς τις άλλες χώρες. Πρέπει να φροντίσουμε ώστε το ευρωπαϊκό σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να ασκεί σε όλο τον κόσμο έλξη αντάξια των εξαιρετικών πολιτιστικών και επιστημονικών παραδόσεών του". Όπως δείχνουν ορισμένες εμπειρίες, το γεγονός της υποδοχής μεγάλου αριθμού υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ιδίως στο επίπεδο του μάστερ και του διδακτορικού, μπορεί με τη σειρά του να έχει θετικό αντίκτυπο στο δυναμισμό των συστημάτων κατάρτισης στην Ευρώπη. Τα ιδρύματα θα παρακινηθούν πράγματι να αναπτύσσουν όλο και περισσότερα προγράμματα υψηλής ποιότητας, προσαρμοσμένα στη ζήτηση διεθνοποίησης της εκπαίδευσης και στην αύξηση της κινητικότητας των σπουδαστών. Η παρούσα πρόταση οδηγίας επινοήθηκε κατά τρόπον ώστε η προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών που διέπουν τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές να συμβάλει στην υλοποίηση αυτών των στόχων, ενθαρρύνοντας την αποδοχή των εν λόγω υπηκόων. Κατ' αυτό τον τρόπο αποτελεί έμμεση συνεισφορά στο στόχο ανάπτυξης παιδείας υψηλού επιπέδου, ο οποίος αναφέρεται στο άρθρο 149 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και εντάσσεται, μαζί με την πρόταση για τη θέσπιση του προγράμματος Erasmus World⁶, στη στρατηγική

⁵ ΕΕ C 274 της 19.9.1996, σ.10.

⁶ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος για την αύξηση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και για την προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης μέσω της συνεργασίας με τρίτες χώρες (COM(2002)401).

ενίσχυσης της συνεργασίας με τρίτες χώρες στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, την οποία πρότεινε η Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της, της 18ης Ιουλίου 2001⁷.

- 1.4. Αρκετά κράτη μέλη παρέχουν ολοένα και συχνότερα σε ορισμένους υπηκόους τρίτων χωρών τη δυνατότητα να παραμείνουν στο τέλος της κατάρτισής τους ως εργαζόμενοι, τουλάχιστον για διάστημα εκ των προτέρων περιορισμένο, με σκοπό τη συμπλήρωση ενδεχόμενων ελλείψεων ειδικευμένου εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας τους. Μεταβολές από το καθεστώς του σπουδαστή στο καθεστώς του εργαζόμενου προβλέπονται για τους υπηκόους τρίτων χωρών στο πλαίσιο της πρότασης οδηγίας για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση και την άσκηση ανεξάρτητων οικονομικών δραστηριοτήτων⁸, της οποίας το άρθρο 5 επιτρέπει την κατάθεση αιτήσεων άδειας διαμονής «απευθείας στην επικράτεια του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους εφόσον ο αιτών διαμένει ήδη ή ευρίσκεται νομίμως στην επικράτεια του συγκεκριμένου κράτους μέλους». Ωστόσο, η βούληση προαγωγής της αποδοχής υπηκόων τρίτων χωρών για λόγους σπουδών απαιτεί να ληφθούν από την Ένωση και τα κράτη μέλη της συνοδευτικά μέτρα προκειμένου να αποφευχθεί η όξυνση του φαινομένου φυγής των επιστημόνων από το Νότο προς το Βορρά το οποίο έχει επεκταθεί άνευ προηγουμένου. Αυτά τα συνοδευτικά μέτρα εντάσσονται στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης με τις χώρες καταγωγής που συγκαταλέγονται, στα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής του Τάμπερε, μεταξύ των αναγκαίων στοιχείων για την χάραξη σφαιρικής πολιτικής της μετανάστευσης και πρέπει κατά προτεραιότητα να αποβλέπουν στην εφαρμογή της δέσμευσης που αναλήφθηκε από την Κοινότητα και τα κράτη μέλη στο άρθρο 13 παράγραφος 4 εδάφιο 3 της συμφωνίας της Κοτονού της 23ης Ιουνίου 2000, δηλ. να φροντίζουν, όσον αφορά την κατάρτιση σε ένα κράτος μέλος, ώστε τα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα συνεργασίας να προσανατολίζονται προς την επαγγελματική ένταξη των υπηκόων ΑΚΕ στις χώρες καταγωγής τους.
- 1.5. Η βούληση προαγωγής της εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών για λόγους σπουδών, επαγγελματικής κατάρτισης ή εθελοντισμού πρέπει να συμβαδίζει με τη διαρκή μέριμνα διατήρησης της δημόσιας τάξης και της δημόσιας ασφάλειας. Η πρόταση περιλαμβάνει σχετικά με το θέμα αυτό αρκετά ευρείες διατάξεις που παρέχουν στα κράτη μέλη το αναγκαίο περιθώριο για να αρνούνται την αποδοχή ή να τερματίζουν την διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος αποτελεί απειλή για τη δημόσια τάξη ή τη δημόσια ασφάλεια (άρθρα 5 και 15, παράγραφος 2). Το γεγονός ότι οι διάφοροι τύποι άδειας διαμονής που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία έχουν, εκτός εξαιρέσεων, ανώτατη διάρκεια ισχύος ενός έτους ή πρέπει καταρχήν να ανανεώνονται ετησίως, θα ευνοήσει την άσκηση αυστηρού ελέγχου από τα κράτη μέλη.

2. ΓΕΝΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- 2.1. Το αντικείμενο της παρούσας πρότασης οδηγίας είχε ήδη καλυφθεί στο παρελθόν εν μέρει ή εν όλω από ορισμένα κείμενα ή πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εκτός από το ψήφισμα για την εισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών το 1994 (βλ. ανωτέρω το σημείο 1.2), η

⁷ COM(2001)385.

⁸ COM(2001)386.

πρόταση πράξης του Συμβουλίου για την κατάρτιση της σύμβασης σχετικά με τους κανόνες αποδοχής των υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη που εγκρίθηκε από την Επιτροπή το 1997⁹ περιελάμβανε διατάξεις που αφορούν την αποδοχή με σκοπό τις σπουδές και την επαγγελματική κατάρτιση καθώς και με άλλους σκοπούς, αλλά δεν εγκρίθηκε λόγω της έναρξης ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ.

- 2.2 Προκειμένου να τροφοδοτηθεί ο προβληματισμός για την προετοιμασία αυτής της πρότασης οδηγίας, με αίτημα της Επιτροπής πραγματοποιήθηκε μελέτη συγκριτικού δικαίου από το International Centre for Migration Policy Development (I.C.M.P.D.). Τα αποτελέσματά της δημοσιεύθηκαν το 2001 με τον τίτλο «Admission of third country nationals to an EU Member State for the purposes of study or vocational training and admission of persons not gainfully employed» από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Επίσης η Επιτροπή πραγματοποίησε πολυάριθμες διαβουλεύσεις στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών εργασιών για την πρόταση αυτή βάσει εσωτερικού υπομνήματος συζήτησης. Εκτός από τις διμερείς διαβουλεύσεις με αντιπροσωπείες αποτελούμενες από υπαλλήλους διαφόρων ενδιαφερόμενων διοικήσεων των κρατών μελών, συγκεντρώθηκαν οι απόψεις πολυάριθμων αντιπροσωπευτικών οργανώσεων που δρουν στον τομέα της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης, του εθελοντισμού και των διακινήσεων, καθώς και οι απόψεις των κοινωνικών εταίρων, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και σε κάθε κράτος μέλος. Τα αποτελέσματα των εργασιών αυτών επέτρεψαν τον εμπλουτισμό ή την αισθητή βελτίωση του περιεχομένου της πρότασης σε πολλά σημεία.

3. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- 3.1. Η πρόταση διακρίνει μεταξύ τεσσάρων κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών: τους σπουδαστές, τους μαθητές, τους μη αμειβόμενους ασκούμενους και τους εθελοντές. Η αποδοχή με σκοπό τις σπουδές αφορά κυρίως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, για το γνωστό λόγο ότι αυτή αποτελεί το επίπεδο σπουδών στο οποίο είναι πιο συχνή η διεθνής κινητικότητα, και την αποδοχή με σκοπό την επαγγελματική κατάρτιση, την απόκτηση επαγγελματικών ικανοτήτων σε ιδιωτική ή δημόσια επιχείρηση ή σε δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό επαγγελματικής κατάρτισης. Στην πρόταση οδηγίας περιλήφθηκαν διατάξεις για να ευνοηθεί η ανταλλαγή μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των τρίτων χωρών, προκειμένου να τονωθεί το ενδιαφέρον των νέων από τρίτες χώρες για την ανακάλυψη του ευρωπαϊκού πολιτισμού, ιδίως διότι οι νέοι αυτοί ενδέχεται να θέλουν αργότερα να επιστρέψουν στο κράτος μέλος που τους δέχθηκε για να παρακολουθήσουν ανώτερες σπουδές. Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης διατάξεις για τους εθελοντές που αντιμετωπίζουν σε ορισμένες περιπτώσεις δυσκολίες να λάβουν άδεια διαμονής διότι, εφόσον δεν είναι ούτε εργαζόμενοι (λόγω έλλειψης αμοιβής), ούτε σπουδαστές (λόγω έλλειψης εγγραφής σε εκπαιδευτικό ίδρυμα), θεωρούνται ορισμένες φορές ότι δεν ανήκουν σε καμία ιδιαίτερη κατηγορία διακινουμένων.
- 3.2. Εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις αποδοχής, η πρόταση ορίζει τις ειδικές προϋποθέσεις αποδοχής για κάθε μία από αυτές τις τέσσερις κατηγορίες. Οι προϋποθέσεις αυτές έχουν συνταχθεί με τρόπο όσο γίνεται πιο αντικειμενικό προκειμένου να προαχθεί η αποδοχή των ενδιαφερόμενων προσώπων για τους λόγους που αναφέρονται στα σημεία 1.2 και 1.3 και παράλληλα να διατηρηθεί η εξουσία

⁹ ΕΕ C 337 της 7.11.1997, σ.9.

εκτίμησης των κρατών μελών. Το κύριο κριτήριο για την αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό πρέπει να είναι, εκτός από τη διαβεβαίωση ότι οι εν λόγω υπήκοοι διαθέτουν επαρκείς πόρους για να καλύπτουν τις ανάγκες τους κατά τη διάρκεια της διαμονής τους, αντίστοιχα η αποδοχή σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, η συμμετοχή σε πρόγραμμα ανταλλαγής μαθητών, η υπογραφή σύμβασης επαγγελματικής κατάρτισης και η συμμετοχή σε πρόγραμμα εθελοντισμού. Σε ό,τι αφορά την προϋπόθεση των πόρων, προτείνεται, όσον αφορά τους σπουδαστές και τους ασκούμενους, να δημοσιοποιήσουν τα κράτη μέλη το ελάχιστο ποσό μηνιαίων οικονομικών πόρων που απαιτούν. Αντίθετα, το θέμα των πόρων των μαθητών και των εθελοντών ρυθμίζεται αντίστοιχα μέσω της οικογένειας υποδοχής τους ή του οργανισμού που εφαρμόζει το πρόγραμμα εθελοντισμού, ο οποίος πρέπει να καλύψει τις ανάγκες τους.

3.3 Η κινητικότητα των σπουδαστών μεταξύ κρατών μελών πρέπει να διευκολυνθεί, προκειμένου να εντάξει την Ευρωπαϊκή Ένωση στην πραγματικότητα μιας εκπαίδευσης που τείνει όλο και περισσότερο να διεθνοποιείται. Στο θέμα αυτό πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ δύο καταστάσεων: καταρχήν της κατάστασης των υπηκόων τρίτων χωρών που έγιναν δεκτοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση για λόγους σπουδών, στους οποίους το άρθρο 7 της παρούσας πρότασης οδηγίας αναγνωρίζει, υπό ακριβείς προϋποθέσεις, αφού έγιναν δεκτοί μία πρώτη φορά από ένα κράτος μέλος, το δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος μέλος, για να παρακολουθήσουν μέρος του προγράμματος σπουδών το οποίο έχουν αρχίσει ή να το συμπληρώσουν με νέο πρόγραμμα σπουδών· στη συνέχεια, της κατάστασης των υπηκόων τρίτων που κατοικούν ήδη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για τους οποίους η παρούσα πρόταση δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη, δεδομένου ότι η πρόταση οδηγίας σχετικά με το καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών περιλαμβάνει το άρθρο 16 παράγραφος 1 το οποίο τους παρέχει, εφόσον απολαύουν του καθεστώτος κατοίκου μακράς διαρκείας (δηλαδή μετά πέντε έτη νόμιμης και αδιάκοπης κατοικίας), το δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος μέλος για την παρακολούθηση σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης. Η πρόταση περιλαμβάνει εξάλλου διάταξη με σκοπό τη διευκόλυνση της αποδοχής υπηκόων τρίτων χωρών που συμμετέχουν σε κοινοτικά προγράμματα για την ενθάρρυνση της κινητικότητας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση ή στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. το άρθρο 5 παράγραφος 2).

3.4. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη το κόστος των καταρτίσεων και το γεγονός ότι ολοένα και περισσότερα πρόσωπα αναγκάζονται να εργασθούν κατά τη διάρκεια των καταρτίσεων για να συμβάλουν στη χρηματοδότησή τους, η πρόταση παρέχει γενικά στους σπουδαστές, καθώς και ενδεχομένως στους μη αμειβόμενους ασκούμενους, περιορισμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας μέχρι ένα ανώτατο επιτρεπόμενο ωράριο, το οποίο θα καθοριστεί από κάθε κράτος μέλος σε ό,τι το αφορά, μεταξύ 10 και 20 ωρών την εβδομάδα, παρέχοντας παράλληλα τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να επιβάλλουν στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα υποχρέωση εκ των προτέρων δήλωσης της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, προκειμένου να διευκολύνουν τον έλεγχο τήρησης αυτού του ορίου.

- 3.5. Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης ορισμένες διατάξεις διαδικαστικής φύσης. Σημειώνεται ιδιαίτερα ότι επιτρέπει στους αιτούντες να ζητούν επί τόπου άδεια διαμονής, ενώ αποκλείει τη δυνατότητα αυτή για τους κατόχους θεωρήσεων σύντομης διαμονής. Εκτός από την ανώτατη προβλεπόμενη προθεσμία για τη χορήγηση των αδειών διαμονής η οποία, εφόσον ο φάκελος που υποβάλλει ο αιτών είναι πλήρης, ανέρχεται σε 90 ημέρες, η πρόταση παρέχει θεμέλιο για τις καλές πρακτικές ορισμένων κρατών μελών που αφορούν την επιτάχυνση των διαδικασιών αποδοχής των σπουδαστών και των μαθητών με σκοπό την ενδεχόμενη γενίκευσή τους στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης χάρη σε συμβάσεις προς υπογραφή μεταξύ της αρμόδιας για τη μετανάστευση αρχής των κρατών μελών αφενός, και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή των οργανισμών που εφαρμόζουν προγράμματα ανταλλαγών μαθητών αφετέρου. Με σκοπό την προώθηση στις τρίτες χώρες των δυνατοτήτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχονται στην Ευρώπη, ζητείται από τα κράτη μέλη να καταβάλουν πρόσθετες προσπάθειες στον τομέα της διαφάνειας, προκειμένου να εξασφαλίσουν την πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών, στις χώρες καταγωγής τους, σε πληροφορίες σχετικά με τα ιδρύματα και προγράμματα εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης στα οποία μπορούν να έχουν πρόσβαση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σχετικά με τις προϋποθέσεις και διαδικασίες αποδοχής στο έδαφος των κρατών μελών.

4. ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ

- 4.1. Η νομική βάση της πρότασης καθορίστηκε σε σχέση με το αντικείμενό της: αυτό συνίσταται στην ρύθμιση των προϋποθέσεων και διαδικασιών εισόδου και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό. Επομένως δεν αφορά καθόλου τις προϋποθέσεις αποδοχής στα ιδρύματα εκπαίδευσης ή τα κυκλώματα επαγγελματικής κατάρτισης, οι οποίες παραμένουν στην ευθύνη των κρατών μελών και ενδεχομένως των ενδιαφερόμενων ιδρυμάτων, οργανισμών ή επιχειρήσεων. Η παρούσα πρόταση δεν θα αναγκάσει συνεπώς τα κράτη μέλη ούτε να ανοίξουν τα εκπαιδευτικά τους δίκτυα ή κυκλώματα επαγγελματικής κατάρτισης στους υπηκόους τρίτων χωρών όταν αυτοί αποκλείονται από αυτά, ούτε να δημιουργήσουν ένα από τα κυκλώματα επαγγελματικής κατάρτισης που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία (π.χ. τις περιόδους κατάρτισης σε επιχείρηση) που δεν υπάρχουν σε κάποιο από αυτά. Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις που επήλθαν στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας από τη συνθήκη του Άμστερνταμ, που άρχισε να ισχύει την 1η Μαΐου 1999, επελέγη ως νομική βάση το άρθρο 63 σημείο 3) α) και σημείο 4) της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, που προβλέπει ότι το Συμβούλιο θεσπίζει μέτρα περί μεταναστευτικής πολιτικής στους ακόλουθους τομείς: "« α) προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής και προδιαγραφές διαδικασιών κατά τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής μακράς διάρκειας συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην επανένωση οικογενειών".
- 4.2. Η παρούσα πρόταση πρέπει συνεπώς να θεσπιστεί σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 67 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας: το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα βάσει πρότασης της Επιτροπής ή κατόπιν πρωτοβουλίας κράτους μέλους και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Δεδομένου ότι η πρόταση βασίζεται στον τίτλο IV αυτής της συνθήκης, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση της πρότασης οδηγίας η οποία δεν έχει δεσμευτική ισχύ και δεν εφαρμόζεται σε αυτή δυνάμει των άρθρων 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η πρόταση δεν θα εφαρμοστεί

ούτε στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία δυνάμει των άρθρων 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Δανίας, εκτός αν αυτά τα κράτη αποφασίσουν διαφορετικά σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που καθορίζονται στο προαναφερόμενο πρωτόκολλο.

5. ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

- 5.1. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν διαθέτει, στον τίτλο IV «Θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων» της συνθήκης ΕΚ, αποκλειστικές αρμοδιότητες και συνεπώς μπορεί να παρέμβει, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, μόνο εάν και στο βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύνανται συνεπώς, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η δε δράση της Κοινότητας δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων της συνθήκης. Η πρόταση οδηγίας ανταποκρίνεται σε αυτά τα κριτήρια.
- 5.2. Οι προϋποθέσεις αποδοχής υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος με σκοπό τις σπουδές ή την επαγγελματική κατάρτιση παρουσιάζουν σήμερα διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Ο πρώτος στόχος της παρούσας οδηγίας, που είναι η δημιουργία εναρμονισμένου νομικού πλαισίου στο επίπεδο της Κοινότητας όσον αφορά τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών των υπηκόων τρίτων χωρών για διάρκεια ανώτερη των τριών μηνών για τους προαναφερόμενους σκοπούς, καθώς και σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες χορήγησης από τα κράτη μέλη αδειών διαμονής που τους επιτρέπουν να εισέλθουν και να διαμείνουν για τους σκοπούς αυτούς, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η προαγωγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της ως παγκόσμιου κέντρου αριστείας για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, στην οποία συμβάλλει η παρούσα πρόταση, μπορεί εμφανώς να επιτευχθεί καλύτερα στο κοινοτικό επίπεδο απ' ό,τι στο εθνικό.
- 5.3. Η προτεινόμενη πράξη είναι οδηγία που ορίζει μόνο τις κύριες αρχές και αφήνει, όσον αφορά πολλά σημεία, στα κράτη μέλη που είναι αποδέκτες της την επιλογή της καταλληλότερης μορφής και των μέσων για την εφαρμογή της στο εσωτερικό τους δίκαιο, σε συνάρτηση με την εθνική τους πραγματικότητα. Η πρόταση παραπέμπει στη ρύθμιση ή τη διοικητική πρακτική του οικείου κράτους μέλους σε ό,τι αφορά τον ορισμό των εννοιών ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, επαγγελματικής εκπαίδευσης, δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οργανισμός επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και των απαιτήσεων για την ενδεχόμενη αναγνώρισή τους, δήλωση, έγκριση ..., και για τον ορισμό των οντοτήτων και προγραμμάτων εκμάθησης γλωσσών για τα οποία οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να ζητήσουν την αποδοχή τους. Ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η απόδειξη πληρωμής των τελών εγγραφής που απαιτούνται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα και του τέλους επεξεργασίας των αιτήσεων άδειας διαμονής ή οι γλωσσικές γνώσεις των αιτούντων, δεν είναι υποχρεωτικές αλλά αφήνονται στη διάκριση των κρατών μελών (άρθρο 5 παράγραφος 1 σημείο δ), άρθρο 6 παράγραφος 1 σημεία γ) και δ) και άρθρο 9 σημείο γ)). Επίσης λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι τα πρόσωπα μπορούν σε ορισμένα κράτη μέλη να καλύπτονται αυτόματα από ασφάλιση

ασθενείας λόγω της εγγραφής τους σε εκπαιδευτικό ίδρυμα (άρθρο 6 παράγραφος 2). Τέλος, οι οικονομικοί πόροι, τους οποίους οφείλουν να διαθέτουν οι σπουδαστές και οι μη αμειβόμενοι ασκούμενοι για να γίνουν δεκτοί, δεν καθορίζονται στην οδηγία, αλλά τα κράτη μέλη καλούνται απλώς να δημοσιοποιήσουν το ελάχιστο ποσό που πρέπει να καθορίσουν. Για τους ίδιους λόγους ευελιξίας, και άλλες προϋποθέσεις δεν καθορίζονται από την οδηγία, αλλά αφήνονται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών (π.χ. αυτές που αφορούν τα όρια ηλικίας των μαθητών και των εθελοντών). Η οδηγία περιορίζεται επίσης, στο θέμα της επιτάχυνσης των διαδικασιών, στη δημιουργία συμβατικού πλαισίου εντός του οποίου η αρμόδια αρχή των κρατών μελών και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή οι οργανισμοί που εφαρμόζουν προγράμματα ανταλλαγής μαθητών μπορούν να καθορίσουν με κοινή συμφωνία τις λεπτομέρειες χορήγησης των αδειών διαμονής, ειδικότερα τις συντομότερες προθεσμίες που εφαρμόζονται στο πλαίσιο αυτό.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ

Κεφάλαιο I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 1

Η παρούσα πρόταση έχει ως αντικείμενο τον ορισμό των προϋποθέσεων εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό, καθώς και των κανόνων που αφορούν τις διαδικασίες χορήγησης των αδειών διαμονής.

Άρθρο 2

Η διάταξη αυτή ορίζει, όταν είναι αναγκαίο, τις έννοιες που χρησιμοποιούνται στην πρόταση. Οι ορισμοί αυτοί εμπνέονται άμεσα από αυτούς που περιλαμβάνονται ήδη σε διάφορες υφιστάμενες πράξεις του κοινοτικού δικαίου.

- α) «Υπήκοος τρίτης χώρας»: πρόκειται για πρόσωπα που δεν διαθέτουν την ιθαγένεια ενός των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και για τους απάτριδες.
- β) «Σπουδαστής»: πρόκειται κυρίως για πρόσωπα που γίνονται δεκτά σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Λόγω του γεγονότος ότι η πρόταση οδηγίας καλύπτει γενικά την αποδοχή με σκοπό την επαγγελματική κατάρτιση, η επαγγελματική εκπαίδευση, που αποτελεί διαδεδομένο τύπο επαγγελματικής κατάρτισης και από την οποία οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να επωφεληθούν ιδιαίτερα όταν δεν διατίθεται στη χώρα καταγωγής τους, εντάχθηκε επίσης στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης οδηγίας, ακόμα και αν δεν είναι τριτοβάθμιου επιπέδου. Αντίθετα, εκτός από την επαγγελματική εκπαίδευση, η αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών σε κατώτερα επίπεδα εκπαίδευσης δεν υπάγεται στην πρόταση οδηγίας, εκτός σε ό,τι αφορά τους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που μετακινούνται στο πλαίσιο προγραμμάτων ανταλλαγής.
- γ) «Πρόγραμμα σπουδών»: πρόκειται για προγράμματα μαθημάτων με πλήρες ωράριο, γεγονός που αποκλείει ιδίως τα βραδινά μαθήματα για τα οποία τα κράτη μέλη εν γένει δεν κάνουν δεκτούς τους υπηκόους τρίτων χωρών ως σπουδαστές. Επιπλέον η κατάρτιση πρέπει να παρακολουθείται για την απόκτηση διπλώματος, τίτλου ή πιστοποιητικού στο οποίο οδηγεί, πράγμα που αποκλείει τα πρόσωπα που παρακολουθούν τα μαθήματα απλώς ως ακροατές ή ελεύθεροι μαθητές.
- δ) «Μαθητής»: πρόκειται για πρόσωπα που έγιναν δεκτά σε ίδρυμα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σε σχέση με τα πρόσωπα αυτά, η πρόταση οδηγίας καλύπτει μόνο την οργανωμένη κινητικότητα στο πλαίσιο προγραμμάτων ανταλλαγής τα οποία διαχειρίζονται ειδικευμένοι οργανισμοί, εγκεκριμένοι για το σκοπό αυτό από το οικείο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1, σημείο γ), και όχι την ατομική κινητικότητα που θα εξακολουθήσει να ρυθμίζεται από το εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών.

- ε) «Μη αμειβόμενος ασκούμενος»: πρόκειται για πρόσωπα που παρακολουθούν μη αμειβόμενη επαγγελματική κατάρτιση, δυνάμει σύμβασης κατάρτισης που αναφέρεται στο άρθρο 9, σημείο α).
- στ) «Επαγγελματική κατάρτιση»: πρόκειται για κάθε μορφής επαγγελματική κατάρτιση, τόσο για τη βασική επαγγελματική κατάρτιση που αποβλέπει στην απόκτηση πρώτων επαγγελματικών ικανοτήτων, για την επαγγελματική τελειοποίηση που αποβλέπει στη βελτίωση των επαγγελματικών ικανοτήτων (επανεκπαίδευση ή ειδίκευση), όσο και για τον επαγγελματικό αναπροσανατολισμό, αρκεί το πρόγραμμα να είναι με πλήρες ωράριο. Δόθηκε ευρύς ορισμός στις οντότητες στις οποίες υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης κατάρτισης, λόγω της ποικιλομορφίας των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης των κρατών μελών, που είναι ακόμη μεγαλύτερη από αυτή των εκπαιδευτικών συστημάτων: πρόκειται αφενός για οργανισμούς επαγγελματικής κατάρτισης, δημόσιους ή ιδιωτικούς, εγκεκριμένους ή χρηματοδοτούμενους από κράτος μέλος κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του, με εξαίρεση των οργανισμών που εξομοιώνονται δυνάμει του σημείου ζ) με εκπαιδευτικά ιδρύματα, και αφετέρου για επιχειρήσεις του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους, το μέγεθος ή τη δραστηριότητά τους, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό.
- ζ) «Ίδρυμα»: πρόκειται για εκπαιδευτικά ιδρύματα τόσο δημόσια όσο και ιδιωτικά, εφόσον τα τελευταία είναι εγκεκριμένα ή χρηματοδοτούνται από τα κράτη μέλη. Γίνεται παραπομπή, όσον αφορά τόσο τον ορισμό των ιδρυμάτων που υπάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην επαγγελματική εκπαίδευση ή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όσο και τις λεπτομέρειες έγκρισής τους (με την ευρεία έννοια της αναγνώρισης, είτε της δήλωσης ενώπιον της αρμόδιας αρχής), στο εσωτερικό δίκαιο ή στη διοικητική πρακτική κάθε κράτους μέλους, όπως συμβαίνει γενικά στις πράξεις κοινοτικού δικαίου που αφορούν την πολιτική εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης της Κοινότητας (βλ. ιδίως την απόφαση 253/2000/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιανουαρίου 2000 για τη θέσπιση του δεύτερου σταδίου του προγράμματος κοινοτικής δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης "Σωκράτης"¹⁰). Προτείνεται να εξομοιωθούν με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα οι οργανισμοί επαγγελματικής κατάρτισης όταν παρέχουν μαθήματα στα πρόσωπα που εγγράφονται σε αυτούς. Πρόκειται για οργανισμούς (μερικές φορές καλούνται "επαγγελματικές σχολές" σε ορισμένα κράτη μέλη), οι οποίοι, για διάφορους λόγους (ιδίως διότι δεν εξαρτώνται από το υπουργείο παιδείας), δεν θεωρούνται επίσημα ως εκπαιδευτικά ιδρύματα. Πράγματι δεν υπάρχει λόγος να είναι η μεταχείριση των οργανισμών αυτών διαφορετική από των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εφόσον η δραστηριότητά τους είναι ταυτόσημη με αυτών και ο δεσμός που τους συνδέει με τους φοιτούντες σε αυτούς είναι η εγγραφή σε μαθήματα και όχι η υπογραφή σύμβασης κατάρτισης, όπως στην περίπτωση των μη αμειβόμενων ασκούμενων.
- η) «Πρόγραμμα εθελοντισμού»: αυτός ο ορισμός εμπνέεται από την απόφαση 1686/98/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 1998 για τη θέσπιση προγράμματος κοινοτικής δράσης «Ευρωπαϊκή

¹⁰ ΕΕ L 28 της 3.2.2000, σ.15.

εθελοντική υπηρεσία των νέων»¹¹ καθώς και από τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 11ης Μαΐου 2000 «για την προώθηση μακροπρόθεσμης διακρατικής εθελοντικής υπηρεσίας για τους νέους». Ο εθελοντής είναι πρόσωπο που ασκεί συγκεκριμένη δραστηριότητα με σκοπό την αλληλεγγύη έναντι τρίτων, καθώς και για τον προσωπικό εμπλουτισμό του. Κανένας κερδοσκοπικός σκοπός δεν μπορεί να επιδιώκεται ούτε από την οργάνωση στο πλαίσιο της οποίας εργάζεται, ούτε από αυτό το πρόσωπο. Το πρόσωπο δεν μπορεί να αμείβεται, αλλά τα πλεονεκτήματα σε είδος και το χαρτζιλίκι που του χορηγούνται δεν θεωρούνται ως αμοιβή.

Άρθρο 3

1. Υπάρχουν ορισμένες πράξεις που διέπουν τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών για τους σκοπούς που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία. Η Επιτροπή, προτείνοντας την παρούσα οδηγία, δεν είχε την πρόθεση να αποκλίνει απ' αυτές τις πράξεις των οποίων οι διατάξεις θα εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται στους οικείους υπηκόους τρίτων χωρών, εφόσον είναι πιο ευνοϊκές γι' αυτούς.
2. Αυτή η παράγραφος επιτρέπει στα κράτη μέλη να εισάγουν ή να διατηρούν ευνοϊκότερες διατάξεις εσωτερικού δικαίου, εφόσον αυτές συμβιβάζονται με την παρούσα οδηγία. Για παράδειγμα, μπορεί να πρόκειται για διατάξεις που παρέχουν στους αναφερόμενους στην παρούσα οδηγία υπηκόους τρίτων χωρών το ευεργέτημα της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας για ορισμένα δικαιώματα.
3. Αυτή η παράγραφος αποκλείει ορισμένες κατηγορίες προσώπων από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας:
 - α) Ο αποκλεισμός των αιτούντων άσυλο και των προσώπων που απολαύουν προσωρινής προστασίας ή επικουρικής μορφής προστασίας δεν αφορά το δικαίωμά τους για εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση το οποίο ρυθμίζεται από τις (προτάσεις οδηγιών) οδηγίες που τους αφορούν, αλλά το γεγονός ότι αυτά δεν μπορούν να βασιστούν στην παρούσα οδηγία για να υποβάλουν αίτηση αλλαγής τους καθεστώτος τους (π.χ. για να περάσουν από την ιδιότητα του αιτούντος άσυλο στην ιδιότητα του σπουδαστή), διότι οι αλλαγές αυτές είναι δυνατές μόνο δυνάμει ευνοϊκότερων διατάξεων του εσωτερικού δικαίου που εξαρτώνται από κάθε κράτος μέλος.
 - β) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που άσκησε το δικαίωμά του για ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας διότι επωφελούνται έμμεσα του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας του οποίου απολαύουν οι κοινοτικοί υπήκοοι.
 - γ) Οι υπήκοοι τρίτης χώρας που έχουν το καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας σε ένα κράτος μέλος αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, διότι προτείνεται να τους αναγνωριστεί δικαίωμα διαμονής στα άλλα κράτη μέλη, για να παρακολουθήσουν εκεί σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση, στο άρθρο 16 παράγραφος 1 σημείο β) της πρότασης οδηγίας

¹¹ ΕΕ L 214 της 31.7.1998, σ.1.

σχετικά με το καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας υπέρ υπηκόων τρίτων χωρών.

Κεφάλαιο II

Προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής

Άρθρο 4

Η διάταξη αυτή αποβλέπει να διασφαλίσει την πραγματική εφαρμογή της προσέγγισης των εθνικών νομοθεσιών που πραγματοποιείται από την παρούσα πρόταση οδηγίας προβλέποντας ότι τα κράτη μέλη δεν δέχονται υπηκόους τρίτων χωρών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της παρά μόνο στις περιπτώσεις που η κατάλληλη άδεια διαμονής έχει χορηγηθεί με τήρηση των διατάξεών της.

Άρθρο 5

1. Η διάταξη αυτή θεσπίζει τις γενικές προϋποθέσεις αποδοχής, τις οποίες πρέπει να πληρούν σε όλες τις περιπτώσεις οι υπήκοοι τρίτων χωρών που υπάγονται στην παρούσα πρόταση, επιπλέον των ειδικών προϋποθέσεων για την κατηγορία που αναφέρεται στο άρθρο 6, 7, 8, 9 ή 10, στην οποία υπάγονται ειδικότερα:
 - α) επιπλέον των συνήθων εγγράφων (διαβατήριο ή ισοδύναμο ταξιδιωτικό έγγραφο), προβλέπεται ότι οι ανήλικοι, σε σχέση με το εσωτερικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους, πρέπει να διαθέτουν την γονική άδεια για την προβλεπόμενη διαμονή·
 - β) η προϋπόθεση αυτή περιλαμβάνεται διότι αποτελεί βασική απαίτηση κατά τον ίδιο τρόπο με την απαίτηση που αφορά τους περισσότερους από τους δικαιούχους της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων στην Ευρώπη·
 - γ) αυτή η συνήθης προϋπόθεση στο δίκαιο περί αλλοδαπών διατυπώθηκε ευέλικτα, αφήνοντας στα κράτη μέλη το καθήκον καθορισμού των αναγκαίων εγγράφων, κατά τρόπο ώστε να μην διατυπωθούν απαιτήσεις (όπως π.χ. προσκόμιση πιστοποιητικού ηθών ή αποσπάσματος ποινικού μητρώου) σε σχέση με τρίτα κράτη, στα οποία είναι δύσκολο ή ακόμη και αδύνατο να τηρηθούν εάν το αιτούμενο έγγραφο δεν υπάρχει·
 - δ) για λόγους ευελιξίας, η προϋπόθεση αυτή δεν κατέστη υποχρεωτική και θα επιβάλλεται ως προαπαιτούμενο για την αποδοχή μόνο από τα κράτη μέλη που το επιθυμούν.
2. Η διάταξη αυτή αποβλέπει λογικά στη διευκόλυνση αποδοχής των υπηκόων τρίτων χωρών όταν συμμετέχουν σε κοινοτικά προγράμματα, όπως το Σωκράτης στον τομέα της εκπαίδευσης, το Leonardo da Vinci στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης, το Νεολαία σε ό,τι αφορά τον εθελοντισμό, ή ακόμη σε άλλα ειδικότερα προγράμματα (π.χ. Alpha και Alban για τη Λατινική Αμερική, Scholarship 2000 για την Κίνα,...). Η διάταξη αυτή θα έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία διότι η Επιτροπή προτείνει να δημιουργηθεί ένα νέο κοινοτικό πρόγραμμα « Erasmus world » με σκοπό

να ευνοηθεί, με τη χορήγηση υποτροφιών, η αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη για λόγους σπουδών¹². Η διευκόλυνση χορήγησης αδειών διαμονής και, ενδεχομένως, θεωρήσεων, απαιτεί ιδίως από τα κράτη μέλη να φροντίζουν ώστε αυτές να χορηγούνται με τρόπο που επιτρέπει την χωρίς καθυστέρηση συμμετοχή στις δραστηριότητες που καλύπτονται από τα κοινοτικά προγράμματα. Λόγω του άρθρου 7 της παρούσας πρότασης και του άρθρου 16 της πρότασης οδηγίας σχετικά με το καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών, η διάταξη αυτή θα αφορά μόνο τους υπηκόους τρίτης χώρας (ιδιαίτερα τους υπηκόους των υποψηφίων χωρών) που ζητούν μία πρώτη αποδοχή σε κράτος μέλος καθώς και αυτούς που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος και προτίθενται να καταρτιστούν σε άλλο κράτος μέλος, πριν να είναι σε θέση να επωφεληθούν από το καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας.

Άρθρο 6

1. Αυτή η διάταξη καθορίζει τις ειδικές προϋποθέσεις για την αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές.
 - α) Η πρώτη βασική προϋπόθεση είναι να έχει γίνει δεκτός ο υπήκοος τρίτης χώρας σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή επαγγελματικής εκπαίδευσης κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο ζ) για να παρακολουθήσει εκεί πρόγραμμα σπουδών κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο γ). Η αποδοχή σε ένα ίδρυμα αποτελεί προαπαιτούμενο για τη χορήγηση της άδειας διαμονής. Η προϋπόθεση, την οποία πρέπει να πληρούν οι υπήκοοι τρίτης χώρας κατά τη στιγμή της χορήγησης της άδειας διαμονής ή της θεώρησής τους, είναι να έχουν γίνει δεκτοί, και όχι να έχουν πραγματικά εγγραφεί, διότι τα έντυπα εγγραφής χορηγούνται συχνά μόνον όταν ο σπουδαστής έχει φθάσει επιτόπου. Ο σπουδαστής μπορεί έτσι να αποδείξει ότι πληροί αυτή την προϋπόθεση με την προσκόμιση επιστολής οριστικής αποδοχής, χωρίς ωστόσο να πρέπει να προσκομίσει πιστοποιητικό εγγραφής. Η διάταξη παρέχει επίσης τη δυνατότητα να επιτρέπεται προσωρινά η διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί σε ίδρυμα με την επιφύλαξη της επιτυχίας σε εισαγωγικό διαγωνισμό ή της απόκτησης απόφασης ισοτιμίας του αλλοδαπού διπλώματός τους.
 - β) Η δεύτερη προϋπόθεση αναφέρεται στους πόρους που απαιτούνται από τους σπουδαστές προκειμένου να μπορούν να γίνονται δεκτοί για είσοδο και διαμονή στο έδαφος των κρατών μελών. Οι σπουδαστές πρέπει να προσκομίζουν την απόδειξη ότι θα μπορούν να διαθέτουν κατά τη διάρκεια της διαμονής τους επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης, σπουδών και επιστροφής. Αυτή η διάταξη διατυπώθηκε ευέλικτα ώστε να δώσει στα κράτη μέλη εξουσία εκτίμησης σε σχέση με όλα τα αποδεικτικά μέσα με τα οποία οι σπουδαστές μπορούν να αποδείξουν ότι πληρούν αυτή την προϋπόθεση. Δεν προτείνεται κανένα ελάχιστο ποσό στην οδηγία, διότι ο καθορισμός του παραπέμπεται σε απόφαση την οποία πρέπει να λάβει κάθε κράτος μέλος για τους πόρους που πρέπει συνήθως να διαθέτει πρόσωπο που σπουδάξει στο έδαφός του. Το ποσό αυτό θα αποτελέσει σημείο αναφοράς βάσει του οποίου θα εκτιμάται ο φάκελος κάθε υποψηφίου ανάλογα με την προσωπική του κατάσταση (π.χ.

¹² Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος για την αύξηση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και για την προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης μέσω της συνεργασίας με τρίτες χώρες (Erasmus World 2004-2008) (Εγγραφο COM(2002)401).

ενδεχόμενη αποδοχή του υποψηφίου σε πανεπιστημιακές εστίες με χαμηλό ενοίκιο, πόροι σε είδος, όπως η στέγαση ή η διατροφή, τους οποίους μπορεί ο υποψήφιος να έχει δωρεάν λόγω μελών της οικογένειάς του που διαμένουν ήδη νόμιμα στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους ...). Από την πρώτη ανανέωση της άδειας διαμονής "σπουδαστής", τα κράτη μέλη λαμβάνουν εν μέρει υπόψη τους πόρους που ενδέχεται να αποκομίζει ο σπουδαστής από την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της διαμονής του, εντός των ορίων που προβλέπονται στο άρθρο 18.

- γ) και δ) Οι δύο τελευταίες προϋποθέσεις, δηλαδή η επαρκής γνώση της γλώσσας του προγράμματος σπουδών που παρακολουθεί ο σπουδαστής και η εκ των προτέρων πληρωμή των τελών εγγραφής που απαιτούνται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα, δεν κατέστησαν υποχρεωτικές, αλλά η επιβολή τους αφέθηκε στη διάκριση των κρατών μελών για λόγους ευελιξίας.
2. Σε ορισμένα κράτη, τα πρόσωπα που φοιτούν σε εκπαιδευτικό ίδρυμα καλύπτονται αυτόματα από ασφάλιση αυτού του είδους λόγω της εγγραφής τους. Η παράγραφος αυτή έχει ως σκοπό να διευκρινίσει την κατάστασή τους σε σχέση με την προϋπόθεση ασφάλισης ασθενείας που εμφανίζεται μεταξύ των γενικών προϋποθέσεων αποδοχής που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 σημείο β).
3. Αυτή η παράγραφος αφορά την εκμάθηση μιας γλώσσας για την οποία οι υπήκοοι τρίτης χώρας μπορούν να ζητήσουν την αποδοχή τους. Αυτή η μορφή εκπαίδευσης παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία όσον αφορά τόσο τους οργανωτές (πρόκειται πράγματι σε ορισμένες περιπτώσεις για εμπορικές επιχειρήσεις) όσο και τη διάρκεια των προγραμμάτων (πολλά απ' αυτά δεν είναι με πλήρες ωράριο). Λόγω της κατάστασης αυτής, φάνηκε λογικό να αφεθεί στα κράτη μέλη η φροντίδα καθορισμού τόσο των οντοτήτων όσο και των τύπων προγράμματος για τους οποίους είναι διατεθειμένα να κάνουν δεκτούς τους υπηκόους τρίτων χωρών στο έδαφός τους για το σκοπό αυτό.

Άρθρο 7

Αυτό το άρθρο, που έχει ως σκοπό να ανταποκριθεί στην ολοένα αυξανόμενη ζήτηση κινητικότητας των σπουδαστών, αφορά αποκλειστικά αυτούς που έγιναν δεκτοί σε ένα κράτος μέλος με αυτή την ιδιότητα και όχι τους υπηκόους τρίτων χωρών που κατοικούν με άλλη ιδιότητα και που μπορούν να επωφεληθούν, εφόσον προτίθενται να σπουδάσουν ή να παρακολουθήσουν επαγγελματική κατάρτιση σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό στο οποίο είναι εγκατεστημένοι, από το άρθρο 16 παράγραφος 1 σημείο β) της πρότασης οδηγίας σχετικά με το καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών. Η άδεια διαμονής "σπουδαστής" που χορηγείται βάσει της παρούσας οδηγίας δημιουργεί, υπέρ του κατόχου της, δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος στο οποίο επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του, εφόσον πληροί, εκτός από τις ειδικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα διάταξη, και τις γενικές και ειδικές προϋποθέσεις αποδοχής που καθορίζονται στα άρθρα 5 και 6. Προκειμένου να περιοριστούν οι κίνδυνοι χάσματος μεταξύ της ημερομηνίας λήξης της ισχύος της άδειας διαμονής που χορηγείται από το πρώτο κράτος μέλος και της έναρξης της περιόδου ισχύος της άδειας διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος, η προθεσμία χορήγησης ορίσθηκε σε 30 ημέρες.

Αυτό το δικαίωμα διαμονής περιορίζεται στις περιπτώσεις, στις οποίες ο σπουδαστής επιθυμεί είτε να συνεχίσει, επί διάστημα άνω των τριών μηνών σε άλλο κράτος μέλος, μέρος του προγράμματος σπουδών του και στη συνέχεια να επανέλθει για να το τελειώσει στο κράτος στο οποίο έγινε αρχικά δεκτός, ή να ολοκληρώσει το πρόγραμμα σπουδών του σε

άλλο κράτος μέλος, ή να συμπληρώσει ήδη ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών (γεγονός που προϋποθέτει ότι ο σπουδαστής πέτυχε στις επιβληθείσες δοκιμασίες) στο κράτος στο οποίο έγινε αρχικά δεκτός, με νέο πρόγραμμα σπουδών σε άλλο κράτος μέλος. Η τελευταία αυτή περίπτωση δεν καλύπτει τους σπουδαστές που προτίθενται να παρακολουθήσουν πρόγραμμα σπουδών το οποίο δεν παρουσιάζει επαρκή δεσμό με αυτό που ολοκλήρωσαν (γεγονός που αποκλείει ειδικότερα αυτούς που επιθυμούν να αλλάξουν προσανατολισμό), οπότε το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση θα βρει εκ νέου, στις περιπτώσεις αυτές, την εξουσία εκτίμησης που διαθέτει γενικά βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 6. Αυτό το δικαίωμα διαμονής περιορίζεται επίσης από τη δυνατότητα κράτους μέλους να αντιτάξει στο σπουδαστή λόγους απόρριψης που προκύπτουν από το άρθρο 11 παράγραφος 2, σημεία γ) και δ), και από τα άρθρα 15 και 16. Προκειμένου να αποφευχθεί ειδικότερα ο σπουδαστής που δεν προοδεύει επαρκώς στις σπουδές του να επιχειρήσει να παρακάμψει την εφαρμογή του άρθρου 11 παράγραφος 2 σημείο δ), προβλέπεται ότι ο σπουδαστής πρέπει να διαβιβάσει στο κράτος, στο οποίο επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του, φάκελο με λεπτομερή αναφορά της προηγούμενης ακαδημαϊκής πορείας του (ειδικότερα τον αριθμό ετών σπουδών που πραγματοποίησε και τα διαδοχικά αποτελέσματα) κατά την υποβολή της αίτησης για την άδεια διαμονής, και ότι το κράτος, στο οποίο ο σπουδαστής έχει ήδη γίνει δεκτός, πρέπει να διαβιβάσει, μετά από αίτημα του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, τις πληροφορίες σχετικά με την ακαδημαϊκή πορεία του σπουδαστή στα ιδρύματα που βρίσκονται στο έδαφός του. Αν ο σπουδαστής επιθυμεί να αρχίσει νέο πρόγραμμα σπουδών σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να προκύπτει από το φάκελό του ότι το πρόγραμμα αυτό είναι όντως συμπληρωματικό του προγράμματος που ολοκλήρωσε ήδη στο κράτος μέλος στο οποίο έγινε δεκτός. Το σύνολο των προϋποθέσεων αυτών θα αποτρέψει τη δυνατότητα να κάνουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών κατάχρηση του δικαιώματος διαμονής που τους παρέχεται με τη διάταξη αυτή, παρατείνοντας υπερβολικά τη διαμονή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση με την κάλυψη του καθεστώτος του σπουδαστή.

Άρθρο 8

1. Αυτή η διάταξη αφορά τους μαθητές, υπηκόους τρίτων χωρών που παρακολουθούν σπουδές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του οικείου κράτους μέλους. Η διάταξη καλύπτει αποκλειστικά την κινητικότητα που οργανώνεται στο πλαίσιο προγραμμάτων ανταλλαγών τα οποία διαχειρίζονται ειδικευμένοι οργανισμοί και όχι την ατομική κινητικότητα που θα εξακολουθήσει να ρυθμίζεται από το εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών.
 - α) Ακόμα και αν η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων νέων έχει ηλικία συνήθως μεταξύ 16 και 18 ετών, για λόγους ευελιξίας, η πρόταση αφήνει σε κάθε κράτος μέλος το μέλημα να καθορίσει τα όρια ηλικίας των μαθητών σε ό,τι το αφορά·
 - β) Αυτή η προϋπόθεση διατυπώθηκε με παρόμοιο τρόπο όπως και αυτή που αφορά τους σπουδαστές στην τριτοβάθμια ή επαγγελματική εκπαίδευση·
 - γ) Αυτή η ουσιαστική προϋπόθεση αναφέρεται στη συμμετοχή του μαθητή σε πρόγραμμα ανταλλαγής. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να εφαρμόζεται από εγκεκριμένο οργανισμό, αναγνωρισμένο ή δηλωμένο για το σκοπό αυτό στο οικείο κράτος μέλος σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που αυτό ορίζει·

- δ) Ο μαθητής πρέπει να προσκομίζει την απόδειξη ότι ο οργανισμός που εφαρμόζει το πρόγραμμα ανταλλαγής στο οποίο συμμετέχει, και όχι η οικογένεια που τον υποδέχεται και που αναφέρεται στο σημείο ε), φέρει την πλήρη αστική ευθύνη, για την κάλυψη, ενδεχομένως, των εξόδων διαμονής, σπουδών και υγείας του μαθητή καθόλη τη διάρκεια της διαμονής του, καθώς και των εξόδων επιστροφής του, κατά τρόπον ώστε το κράτος υποδοχής να μπορεί να θεωρεί αυτόν τον οργανισμό ως εγγυητή. Η επιβολή μιας τέτοιας μορφής ευθύνης δικαιολογείται από το γεγονός ότι δεν ελέγχονται οι πόροι του μαθητή. Εξάλλου αυτή η ευθύνη έχει ιδιαίτερη έννοια στο πλαίσιο της ταχείας διαδικασίας που αναφέρεται στο άρθρο 21 της παρούσας πρότασης.
- ε) Αυτή η προϋπόθεση, που αφορά την υποδοχή του μαθητή σε οικογένεια, είναι επίσης ουσιώδης. Πράγματι, αυτή η υποδοχή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των στόχων της διαμονής του μαθητή με σκοπό να του επιτρέψει να ανακαλύψει τον πολιτισμό του οικείου κράτους και να εμβαθύνει τη γνώση της γλώσσας αυτού του κράτους. Η οικογένεια θα επιλέγεται σύμφωνα με τους κανόνες του προγράμματος ανταλλαγής στο οποίο συμμετέχει ο μαθητής και μπορεί να αποτελεί ένα από τα κριτήρια βάσει των οποίων το κράτος μέλος θα εκτιμά τη σκοπιμότητα χορήγησης της άδειας διαμονής σε συνάρτηση με τις προϋποθέσεις που μπορεί να ορίσει το ίδιο για το σκοπό αυτό.

2. Αυτή η προϋπόθεση αμοιβαιότητας έχει ως σκοπό να επιτρέψει σε κάθε κράτος μέλος, εφόσον το επιθυμεί, να εξακολουθήσει την διενέργεια ανταλλαγών μόνο με τις τρίτες χώρες που διοργανώνουν ανταλλαγές με τους δικούς του μαθητές.

Άρθρο 9

Αυτή η διάταξη ορίζει τις ειδικές προϋποθέσεις για την αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την επαγγελματική κατάρτιση. Η έννοια αυτή επιδέχεται, στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, στενή ερμηνεία και όχι ευρεία όπως στην οδηγία 93/96/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 1993 σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των σπουδαστών¹³. Ο όρος που χρησιμοποιήθηκε για να ονομασθούν τα πρόσωπα που παρακολουθούν κατάρτιση αυτού του είδους είναι ο όρος "ασκούμενος" που χρησιμοποιήθηκε από το Συμβούλιο στο ψήφισμά του της 20ής Ιουλίου 1994 «για τον περιορισμό της εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών προς ανάληψη εργασίας»¹⁴ και στη συνέχεια από την Επιτροπή στην πρόταση οδηγίας της για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση και την άσκηση ανεξάρτητων οικονομικών δραστηριοτήτων.

- α) Οι ασκούμενοι τους οποίους αφορά η παρούσα πρόταση οδηγίας είναι αυτοί που δεν αμείβονται, ενώ οι αμειβόμενοι ασκούμενοι καλύπτονται από την πρόταση οδηγίας για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση και την άσκηση ανεξάρτητων οικονομικών δραστηριοτήτων. Εκτός από το ουσιώδες κριτήριο που αφορά την απουσία αμοιβής, η διαφορά μεταξύ των δύο κατηγοριών παραπέμπει στη νομική πράξη που δεσμεύει τον ασκούμενο με την οντότητα στην οποία παρακολουθεί την επαγγελματική του κατάρτιση. Στην περίπτωση του

¹³ EE L 317 της 18.12.1993, σ.59.

¹⁴ EE C 274 της 19.9.1996, σ.6.

ασκούμενου που καλύπτεται από την παρούσα πρόταση, θα πρόκειται για σύμβαση κατάρτισης, ενώ στην περίπτωση των ασκούμενων που καλύπτονται από την άλλη πρόταση, θα πρόκειται για σύμβαση εργασίας ειδικού τύπου (π.χ. σύμβαση μαθητείας). Η σύμβαση κατάρτισης πρέπει να είναι εγκεκριμένη στις περιπτώσεις που το απαιτούν τα κράτη μέλη, γεγονός που αφορά κυρίως τις περιπτώσεις άσκησης που πραγματοποιείται σε επιχειρήσεις και όχι σε οργανισμούς επαγγελματικής κατάρτισης οι οποίοι είναι ήδη εγκεκριμένοι ή χρηματοδοτούμενοι από τα κράτη μέλη. Τα πλεονεκτήματα σε είδος, τα χρηματικά ποσά με σκοπό την επιστροφή διαφόρων εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο ασκούμενος, ή αυτά που του δίνονται ως χατζιλίκι καθώς και τα φιλοδωρήματα, δεν θεωρούνται στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας ως αμοιβή. Η εξακρίβωση της τήρησης των προϋποθέσεων αποδοχής από τα κράτη μέλη θα έχει ιδίως ως σκοπό να μην χρησιμοποιούνται οι μη αμειβόμενοι ασκούμενοι στη θέση των εργαζομένων. Προκειμένου να περιορισθεί όσο το δυνατόν περισσότερο αυτός ο κίνδυνος, η παρούσα πρόταση έχει αυστηρό χρονικό περιορισμό για τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής "μη αμειβόμενος ασκούμενος" (βλ. άρθρο 13).

- β) Η προϋπόθεση αυτή που αφορά τους πόρους διατυπώθηκε με παρόμοιο τρόπο όπως και αυτές που απαιτούνται από τους σπουδαστές, με την επιφύλαξη των αναγκών προσαρμογών λόγω του ότι αφορά ασκούμενους που παρακολουθούν επαγγελματική κατάρτιση. Κατά τα άλλα γίνεται παραπομπή στα σχόλια του άρθρου 6 παράγραφος 1 σημείο β).
- γ) Η προϋπόθεση που αφορά τη γνώση της γλώσσας του κράτους μέλους υποδοχής απαλύνθηκε σε σχέση με αυτή που απαιτείται από τους σπουδαστές. Οι αναγκαίες γλωσσικές γνώσεις για την παρακολούθηση άσκησης επαγγελματικής κατάρτισης είναι πράγματι λιγότερες από αυτές που απαιτούνται για την παρακολούθηση σπουδών, και η εμπειρία δείχνει ότι πολλοί ασκούμενοι βελτιώνουν τις γλωσσικές γνώσεις τους κατά τη διάρκεια της άσκησής τους. Ανάλογα με τις περιπτώσεις, και εφόσον απαιτείται από το οικείο κράτος μέλος, αυτή η μύηση μπορεί να παρέχεται στον ασκούμενο πριν από την αναχώρησή του ή στην αρχή της διαμονής του, εφόσον έχει ήδη στοιχειώδη γνώση της σχετικής γλώσσας.

Άρθρο 10

Αυτή η διάταξη ορίζει τις ειδικές προϋποθέσεις για την αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τον εθελοντισμό:

- α) αυτή η προϋπόθεση διατυπώθηκε κατά τρόπο παρόμοιο με εκείνη που αφορά τους μαθητές που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 σημείο α). Για παράδειγμα, τα όρια ηλικίας για τους εθελοντές καθορίστηκαν μεταξύ 18 και 25 έτη τόσο στο πρόγραμμα κοινοτικής δράσης "ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία των νέων" όσο και στη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης "για την προαγωγή της μακροπρόθεσμης διακρατικής εθελοντικής υπηρεσίας για τους νέους".
- β) Αυτή η ουσιαστική προϋπόθεση αναφέρεται στη συμμετοχή του υπηκόου τρίτης χώρας σε πρόγραμμα εθελοντισμού. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να εφαρμόζεται στο οικείο κράτος μέλος από οργανισμό χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό που επιδιώκει στόχους γενικού ενδιαφέροντος. Ο οργανισμός υποδοχής πρέπει να

είναι εγκεκριμένος από το οικείο κράτος μέλος σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που αυτό καθορίζει για το σκοπό αυτό. Η άφιξη του εθελοντή πρέπει να αποτελεί αντικείμενο σύμβασης υπογραφόμενης από τον ίδιο και από τον οργανισμό που τον υποδέχεται. Η σύμβαση αυτή πρέπει να αναφέρει με επαρκή ακρίβεια τα καθήκοντα και το ωράριο που θα πρέπει να πραγματοποιεί ο εθελοντής κατά τρόπο ώστε να επιτρέπει στο οικείο κράτος μέλος να βεβαιώνεται ότι ο προβλεπόμενος εθελοντισμός δεν καλύπτει δραστηριότητες οι οποίες κανονικά θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο σύμβασης εργασίας. Η σύμβαση πρέπει επίσης να αναφέρει την πλαισίωση την οποία θα έχει ο εθελοντής κατά την εκτέλεση των καθηκόντων για την επίλυση τυχόν δυσχερειών, γεγονός που π.χ. μπορεί να σημαίνει τον ορισμό στο πλαίσιο του οργανισμού υποδοχής ενός επόπτη επιφορτισμένου να τον βοηθά κατά τη διαμονή του. Τέλος η σύμβαση θα πρέπει να αναφέρει επακριβώς τους πόρους σε χρήμα ή σε είδος που θα είναι διαθέσιμοι για την κάλυψη των εξόδων ταξιδιού, ενδεχόμενης κατάρτισης, τροφής, κατοικίας και μεταφοράς του εθελοντή καθώς και το ποσό για τα μικροέξοδά του (χαρτζιλίκι). Οι πόροι αυτοί δεν χρειάζεται να προέρχονται αποκλειστικά από τον οργανισμό που εφαρμόζει το πρόγραμμα εθελοντισμού, αλλά μπορούν να προέρχονται και από άλλες πηγές (π.χ. κατοικία προσφερόμενη από μέλος της οικογενείας του εθελοντή το οποίο διαμένει νομίμως στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους). Το γεγονός ότι ο οργανισμός που είναι επιφορτισμένος με την υποδοχή του αναλαμβάνει πλήρως το οικονομικό βάρος του καθόλη τη διάρκεια της διαμονής του εξηγεί γιατί δεν απαιτείται από τον ίδιο τον εθελοντή καμία προϋπόθεση πόρων.

- γ) Ο εθελοντής πρέπει να προσκομίζει την απόδειξη ότι ο οργανισμός που εφαρμόζει το πρόγραμμα δραστηριοτήτων στο οποίο συμμετέχει συνήψε προς όφελός του ασφάλιση ευθύνης για τις δραστηριότητές του και φέρει την πλήρη αστική ευθύνη για την κάλυψη ενδεχομένως των εξόδων διαμονής, υγείας και επιστροφής του εθελοντή καθόλη τη διάρκεια της παρουσίας του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, κατά τρόπον ώστε το εν λόγω κράτος να μπορεί να θεωρεί αυτόν τον οργανισμό ως εγγυητή.
- δ) Για την καλή πορεία των εθελοντικών δραστηριοτήτων, καθώς και για τον προσωπικό εμπλουτισμό του εθελοντή, ο οποίος πρέπει επίσης να επωφελείται από τη διαμονή του πέρα από τη χειρονομία συγκεκριμένης αλληλεγγύης, πρέπει να υπάρχει η βεβαιότητα ότι ο εθελοντής λαμβάνει μύηση στη γλώσσα, την ιστορία και την κοινωνία του κράτους που τον υποδέχεται. Ανάλογα με τις περιπτώσεις, η μύηση αυτή μπορεί να του παρέχεται είτε πριν από την αναχώρησή του, είτε στην αρχή της διαμονής του.

Κεφάλαιο III

Διάρκεια ισχύος και ανανέωση των αδειών διαμονής

Άρθρο 11

1. Η διάταξη αυτή έχει διατυπωθεί ευέλικτα ώστε η διάρκεια των αδειών διαμονής «σπουδαστής» να μπορεί να προσαρμόζεται στη διάρκεια των περιόδων σπουδών η οποία μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο τους. Η βασική ιδέα, που ανταποκρίνεται στην πρακτική πολλών κρατών μελών, είναι ότι αυτές οι άδειες

διαμονής χορηγούνται για ένα έτος, εκτός αν η διάρκεια του προγράμματος σπουδών είναι συντομότερη, οπότε η χορηγούμενη άδεια θα καλύπτει αυτή τη διάρκεια, καθώς και στις περιπτώσεις που ο σπουδαστής γίνεται δεκτός στο έδαφος με την επιφύλαξη απόκτησης απόφασης ισοτιμίας του αλλοδαπού διπλώματός του ή επιτυχίας σε εισαγωγικό διαγωνισμό. Η πρόταση επιτρέπει επίσης στα κράτη μέλη που το επιθυμούν να χορηγούν άδειες διαμονής "σπουδαστής" που ισχύουν για διάρκεια μεγαλύτερη του έτους, προκειμένου να καλύπτεται το σύνολο κύκλου σπουδών. Προβλέπεται ότι οι άδειες διαμονής θα ανανεώνονται σε ετήσια βάση, εκτός εάν η ανανέωση ζητείται για πρόγραμμα σπουδών διάρκειας κατώτερης του έτους.

2. Η παράγραφος αυτή διευκρινίζει τις προϋποθέσεις ανανέωσης ή ανάκλησης σε οποιαδήποτε στιγμή των αδειών διαμονής "σπουδαστής". Ορισμένες από αυτές είναι συμπληρωματικές προϋποθέσεις οι οποίες προστίθενται σε εκείνες που προβλέπονται για τη χορήγηση των αδειών διαμονής στα άρθρα 5 και 6.

- α) Αυτή η διάταξη αφορά την περίπτωση σπουδαστή ο οποίος είχε γίνει δεκτός στο πρόγραμμα σπουδών που σχεδίαζε να παρακολουθήσει, με την επιφύλαξη επιτυχίας σε εισαγωγικό διαγωνισμό, στον οποίο απέτυχε και συνεπώς το ίδρυμα στο οποίο υπέβαλε αίτηση δεν τον ενέγραψε.
- β) Αυτή η διάταξη αφορά την περίπτωση σπουδαστή ο οποίος είχε γίνει δεκτός με την επιφύλαξη απόκτησης απόφασης ισοτιμίας του αλλοδαπού διπλώματός του και ο οποίος δεν έλαβε αυτή την απόφαση.
- γ) Αυτή η διάταξη επιτρέπει στα κράτη μέλη να εμποδίζουν την εκτροπή του καθεστώτος του σπουδαστή από το αντικείμενό του από υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι κάνουν κατάχρηση αυτής της δυνατότητας για να εργαστούν αντί να σπουδάσουν.
- δ) Αυτή η διάταξη αφορά την περίπτωση σπουδαστή ο οποίος δεν σημειώνει επαρκή πρόοδο στις σπουδές του. Προκειμένου να μετρηθεί σαφώς η έκτασή της, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αποτελούν ένα πρώτο φίλτρο πριν από τον έλεγχο των αδειών διαμονής που ασκούν οι αρμόδιες αρχές, διότι, εάν δεν επανεγγράψουν έναν σπουδαστή, αυτός θα χάσει αυτόματα τη δυνατότητα ανανέωσης της άδειας διαμονής του αν δεν συνεχίσει να πληροί τους όρους του άρθρου 6 παράγραφος 1 σημείο α). Χρησιμοποιήθηκε γενική διατύπωση διότι είναι αδύνατο να προβλεφθούν ακριβείς διατάξεις λόγω των ποικίλων μορφών αξιολόγησης των σπουδαστών στα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Δεδομένου ότι η προϋπόθεση αυτή παρέχει στα κράτη μέλη ευρεία εξουσία εκτίμησης που τα αναγκάζει να κρίνουν την ακαδημαϊκή πορεία των σπουδαστών στις περιπτώσεις που αυτοί έχουν επανεγγραφεί σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, φάνηκε σκόπιμο να γίνει υποχρεωτική η προηγούμενη γνωμοδότηση του εκπαιδευτικού ιδρύματος στο οποίο ο εν λόγω σπουδαστής είναι εγγεγραμμένος προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η αρμόδια αρχή σε θέματα αδειών διαμονής θα λάβει ορθή απόφαση. Αυτή η γνώμη του εκπαιδευτικού ιδρύματος, η οποία δεν θα δεσμεύει την αρμόδια αρχή, θα αφορά τόσο τα λεπτομερή αποτελέσματα του σπουδαστή όσο και τους λόγους που τα εξηγούν. Η απουσία απάντησης του εκπαιδευτικού ιδρύματος μέσα σε εύλογη προθεσμία θα επιτρέψει στην αρμόδια αρχή να παρακάμψει την απουσία γνωμοδότησης.

Άρθρο 12

Αυτή η διάταξη αφορά την άδεια διαμονής « ανταλλαγές μαθητών » της οποίας η ανώτατη διάρκεια ισχύος είναι ένα έτος χωρίς δυνατότητα ανανέωσης.

Άρθρο 13

Αυτή η διάταξη αφορά την άδεια διαμονής « μη αμειβόμενος ασκούμενος » της οποίας η ανώτατη διάρκεια ισχύος είναι ένα έτος, με μοναδική δυνατότητα κατ' εξαίρεση ανανέωσης στις περιπτώσεις που φαίνεται αναγκαίο να παραταθεί η διαμονή του ασκούμενου για να του επιτραπεί η ολοκλήρωση της επαγγελματικής κατάρτισης την οποία άρχισε. Όπως και για τους σπουδαστές, η άδεια διαμονής αυτού του είδους μπορεί να ανακληθεί εφόσον ο κάτοχός της δεν τηρεί τα όρια που του επιβάλλει το άρθρο 18 για την άσκηση εργασίας στις περιπτώσεις που του αναγνωρίζεται η δυνατότητα αυτή από κράτος μέλος.

Άρθρο 14

Αυτή η διάταξη αφορά την άδεια διαμονής « εθελοντής » της οποίας η ανώτατη διάρκεια ισχύος είναι ένα έτος χωρίς δυνατότητα ανανέωσης.

Άρθρο 15

Αυτή η διάταξη αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες οι άδειες διαμονής και οι θεωρήσεις που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία μπορούν να μην χορηγηθούν ή να ανακληθούν. Η πρώτη παράγραφος αφορά καταστάσεις στις οποίες φαίνεται ότι ο κάτοχος δεν πληροί ή δεν πληροί πλέον τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την είσοδο και διαμονή στο έδαφος των κρατών μελών. Η δεύτερη παράγραφος αφορά επιφυλάξεις δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας που πρέπει να βασίζονται στην προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας. Οι αποφάσεις αυτές πρέπει να λαμβάνονται για κάθε μεμονωμένη περίπτωση, με γνώμονα την ιδιαίτερη κατάσταση του ενδιαφερόμενου προσώπου και την αρχή της αναλογικότητας. Επιπλέον, ένα πρόσωπο δεν πρέπει να ζημιωθεί διότι πάσχει από ασθένεια που εμφανίστηκε μετά την είσοδό του στο έδαφος.

Άρθρο 16

Ενώ το άρθρο 15 παράγραφος 2, που αφορά λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας, αφήνει στα κράτη μέλη ορισμένο περιθώριο εκτίμησης, η διάταξη αυτή τους επιβάλλει να ανακαλούν κάθε άδεια διαμονής ή θεώρηση που χορηγήθηκε βάσει της παρούσας οδηγίας στις περιπτώσεις αποδεδειγμένης απάτης.

Κεφάλαιο IV

Δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών

Άρθρο 17

Αυτή η διάταξη διευκρινίζει ευλόγως ότι ο κάτοχος άδειας διαμονής που χορηγήθηκε σύμφωνα με την παρούσα οδηγία έχει το δικαίωμα εισόδου και διαμονής στο έδαφος του κράτους μέλους που τη χορήγησε. Δεδομένου ότι πολλά κράτη μέλη χορηγούν τις άδειες διαμονής μόνο αφού ο αλλοδαπός έχει εισέλθει στο έδαφός τους και απαιτούν συνεπώς

θεώρηση μακράς διαμονής για την πρώτη είσοδό του, προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διευκολύνουν τη χορήγησή της.

Σημειώνεται ότι η πρόταση οδηγίας δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη παρόμοια με αυτή του άρθρου 3 της οδηγίας 93/96/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 1993 «σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των σπουδαστών»¹⁵ σύμφωνα με την οποία «Η παρούσα οδηγία δεν θεμελιώνει δικαίωμα χορήγησης, εκ μέρους του κράτους μέλους υποδοχής, οποιασδήποτε υποτροφίας σπουδών για σπουδαστές που είναι κάτοχοι δικαιώματος διαμονής". Η διευκρίνιση αυτή είναι πράγματι άχρηστη στο μέτρο που οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν απολαύουν της αρχής της απαγόρευσης διακρίσεων βάσει της ιθαγένειας, η οποία εξαγγέλλεται στο άρθρο 12 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Άρθρο 18

Αυτή η διάταξη, που ρυθμίζει το δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας, αφορά μόνο τους σπουδαστές και τους μη αμειβόμενους ασκούμενους, κατά τρόπον ώστε όλες οι άλλες κατηγορίες υπηκόων τρίτης χώρας που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία (μαθητές, εθελοντές) αποκλείονται από την εφαρμογή της.

Το πρώτο εδάφιο αναγνωρίζει στους σπουδαστές το δικαίωμα να εργάζονται μέσα σε ορισμένα όρια προκειμένου να διατηρηθεί ο ουσιώδης στόχος της διαμονής τους που είναι η παρακολούθηση προγράμματος σπουδών. Προβλέπεται γενικά ότι οι σπουδαστές μπορούν να εργάζονται μόνο εκτός του ωραρίου που διατίθεται κανονικά για τις ώρες μαθημάτων, το οποίο ποικίλλει ολοένα και περισσότερο ανάλογα με τον τύπο του παρακολουθούμενου προγράμματος. Εξάλλου, επιβάλλεται σε αυτούς ένα ανώτατο εβδομαδιαίο ωράριο: προκειμένου να ληφθεί υπόψη, καθόλο το μέτρο του δυνατού, η ποικιλομορφία των κανόνων που εφαρμόζονται σήμερα στα κράτη μέλη, η πρόταση οδηγίας δεν ορίζει αυτό τον αριθμό αλλά τους αφήνει το μέλημα να τον καθορίσουν, καθένα σε ό,τι το αφορά, μεταξύ ελάχιστου ορίου 10 και ανώτατου 20 ωρών ανά εβδομάδα. Το ελάχιστο όριο καθορίστηκε ώστε να επιτρέπει στο σπουδαστή τη δυνατότητα αισθητής συμπλήρωσης των πόρων που χρειάζεται για να ζήσει, ενώ τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη, από την πρώτη ανανέωση της άδειας διαμονής του, τα εισοδήματα που αποκομίζει ο σπουδαστής από την εργασία του προκειμένου να αξιολογούν τους πόρους που πρέπει να διαθέτει (βλ. το σχόλιο του άρθρου 6 παράγραφος 1 σημείο β)): το ανώτατο όριο που αντιστοιχεί κατά προσέγγιση σε ημιαπασχόληση, θεωρήθηκε ως όριο συμβατό με πρόγραμμα σπουδών πλήρους ωραρίου (βλ. το άρθρο 6 παράγραφος 1 σημείο α)). Αυτοί οι περιορισμοί δεν εφαρμόζονται ευλόγως στις περιόδους διακοπών.

Το δεύτερο εδάφιο έχει σκοπό να επιτρέψει στα κράτη μέλη που το επιθυμούν να μην χορηγούν γενικά σε όλους τους σπουδαστές το δικαίωμα εργασίας κατά το πρώτο έτος της διαμονής τους. Αυτή η διάταξη προβλέφθηκε προκειμένου να αποθαρρύνονται αυτοί που θα ήθελαν να εργασθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάνοντας κατάχρηση του καθεστώτος του σπουδαστή και επίσης διότι το πρώτο έτος διαμονής είναι για πολλούς σπουδαστές μερικές φορές δύσκολο μεταβατικό έτος, κατά τη διάρκεια του οποίου είναι προς το συμφέρον τους να συγκεντρωθούν στις σπουδές τους για να προοδεύσουν. Εξάλλου προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν το δικαίωμα εργασίας σπουδαστή εφόσον αυτός δεν προοδεύει στις σπουδές του, προκειμένου να διαφυλάσσουν τον στόχο της διαμονής ο οποίος είναι οι σπουδές και όχι η εργασία. Υπενθυμίζεται ότι η μη τήρηση από τους σπουδαστές των

¹⁵ ΕΕ L 317 της 18.12.1993, σ.59.

επιβαλλόμενων ορίων για την άσκηση του δικαιώματος εργασίας μπορεί να δικαιολογήσει τη μη ανανέωση ή την ανάκληση της άδειας διαμονής τους.

Το τρίτο εδάφιο αφορά τους μη αμειβόμενους ασκούμενους, στους οποίους η πρόταση οδηγίας δεν παρέχει το δικαίωμα εργασίας, επιτρέποντας παράλληλα στα κράτη μέλη που το επιθυμούν να το προβλέπουν στα ίδια όρια με τους σπουδαστές. Αυτή η διάταξη προβλέφθηκε προκειμένου να επιτρέπει ενδεχομένως στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να συμπληρώνουν τους πόρους που πρέπει να διαθέτουν, μολονότι η διάρκεια διαμονής τους δεν μπορεί να είναι τόσο μακρά όσο η διαμονή για λόγους σπουδών (βλ. σχετικά το άρθρο 13). Για να διατηρηθεί ο μη αμειβόμενος χαρακτήρας της περιόδου άσκησης, προβλέπεται ότι οι ασκούμενοι δεν μπορούν να εργάζονται ούτε άμεσα ούτε έμμεσα για λογαριασμό της επιχείρησης στην οποία διανύουν την περίοδο άσκησης.

Το τέταρτο εδάφιο αφορά τις διατυπώσεις που μπορούν ενδεχομένως να επιβληθούν στους σπουδαστές που εργάζονται. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι οι σπουδαστές που ασκούν μισθωτή απασχόληση απαλλάσσονται συνήθως (εκτός των περιόδων σχολικών διακοπών ή κατά τις περιόδους αυτές) από την άδεια εργασίας διότι η υποχρέωση αυτή δεν φαίνεται αναγκαία. Το πρώτο εδάφιο υποβάλλει αντίθετα τους σπουδαστές που επιθυμούν να ασκήσουν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα στους ειδικούς κανόνες για την άσκηση του επιλεγόμενου επαγγέλματος για την εξακρίβωση ότι διαθέτουν τα αναγκαία προσόντα. Προκειμένου να διευκολυνθεί η εξακρίβωση ότι οι σπουδαστές τηρούν τα όρια των ωραρίων που επιβάλλονται για την εργασία τους, προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη μπορούν να τους υποχρεώνουν να δηλώνουν την άσκηση μισθωτής ή ανεξάρτητης δραστηριότητας στην αρχή την οποία αυτά ορίζουν. Η δήλωση αυτή μπορεί να επιβάλλεται ως προαπαιτούμενο για την άσκηση της δραστηριότητας ή αντίθετα να γίνεται εκ των υστέρων. Παρόμοια δήλωση μπορεί να επιβάλλεται στους εργοδότες των σπουδαστών. Αυτό το σύστημα δήλωσης δεν κατέστη υποχρεωτικό για να μην επιβαρύνονται οι διατυπώσεις στα κράτη μέλη που δεν επιθυμούν να το εφαρμόσουν.

Κεφάλαιο V

Διαδικασία και διαφάνεια

Άρθρο 19

Αυτή η διάταξη αφορά την υποβολή των αιτήσεων άδειας διαμονής. Η συνήθης διαδικασία απαιτεί να υποβάλλονται οι αιτήσεις ενώ οι υπήκοοι τρίτης χώρας βρίσκονται ακόμη εκτός του εδάφους και καταρχήν σε χώρα στην οποία κατοικούν νόμιμα. Φάνηκε σκόπιμο να επιτρέπεται στους υπηκόους τρίτων χωρών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας πρότασης οδηγίας να υποβάλλουν αίτηση άδειας διαμονής επιτόπου, ενώ βρίσκονται ήδη στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους. Αυτή η δυνατότητα περιορίζεται ωστόσο στα πρόσωπα που διαμένουν σε αυτό νόμιμα και για περίοδο ανώτερη των τριών μηνών, γεγονός που αποκλείει ιδίως όλους τους κατόχους θεώρησης ανώτατης διάρκειας τριών μηνών. Για λόγους ευελιξίας, και για να μην εμποδίζεται κάθε δυνατότητα τακτοποίησης από τα κράτη μέλη, προβλέφθηκε επίσης γενική παρέκκλιση που επιτρέπει να εξετάζεται κάθε αίτηση υποβαλλόμενη από πρόσωπο που δεν πληροί τις προϋποθέσεις της παρούσας διάταξης.

Άρθρο 20

Αυτή η διάταξη αφορά τις εγγυήσεις που παρέχονται στους υπηκόους τρίτων χωρών στο πλαίσιο διαδικασιών χορήγησης αδειών διαμονής ή θεωρήσεων που καλύπτονται από την παρούσα πρόταση οδηγίας. Πρόκειται για τις προθεσμίες χορήγησης, για την αιτιολόγηση των αποφάσεων άρνησης, τροποποίησης, μη ανανέωσης ή ανάκλησης καθώς και για το δικαίωμα άσκησης δικαστικής προσφυγής κατά των αποφάσεων αυτών.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 21, η ανώτατη προθεσμία του κοινού δικαίου που προτείνεται για την χορήγηση των αδειών διαμονής είναι τρεις μήνες, γεγονός που θα επιτρέπει ειδικότερα στους σπουδαστές, που υποβάλλουν αίτηση στο τέλος των δευτεροβάθμιων σπουδών τους, να λαμβάνουν την άδεια διαμονής τους στην αρχή του επόμενου ακαδημαϊκού έτους.

Άρθρο 21

Αυτή η διάταξη αφορά τη δημιουργία ταχείας διαδικασίας χορήγησης των αδειών διαμονής «σπουδαστής» και «ανταλλαγή μαθητών» προκειμένου να διευκολύνεται η αποδοχή αυτών των δύο κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών. Παρέχει νομική βάση στις θετικές σχετικές εμπειρίες ορισμένων κρατών μελών προκειμένου να ευνοήσει τη διάδοσή τους στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο μηχανισμός βασίζεται στη σύναψη σύμβασης μεταξύ της αρμόδιας αρχής για τη χορήγηση των αδειών διαμονής, αφενός, και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή των οργανισμών που εφαρμόζουν προγράμματα ανταλλαγής μαθητών, αφετέρου, δυνάμει της οποίας οι άδειες διαμονής ή οι θεωρήσεις θα χορηγούνται σε συντομότερη προθεσμία από αυτή των τριών μηνών που προβλέπεται στο άρθρο 20 παράγραφος 1. Οι αιτήσεις στο πλαίσιο αυτό υποβάλλονται καταρχήν από το ίδρυμα ή από τον οργανισμό, ενώ η άδεια διαμονής χορηγείται πάντα στο όνομα του ενδιαφερόμενου σπουδαστή ή μαθητή. Αυτή η διάταξη αποτελεί μία απλή δυνατότητα τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τα ιδρύματα ή τους οργανισμούς τους οποίους ενδέχεται να αφορά.

Η σύμβαση πρέπει να ρυθμίζει τουλάχιστον τα ακόλουθα σημεία:

- α) και β) Τις λεπτομέρειες σύμφωνα με τις οποίες το ίδρυμα ή ο οργανισμός ανταλλαγής μαθητών θα αναγκαστεί να επαληθεύσει την τήρηση των προϋποθέσεων εισόδου και διαμονής στο έδαφος, για λογαριασμό της αρμόδιας αρχής για τη χορήγηση αδειών διαμονής. Αυτό αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για να επιταχυνθεί η διαδικασία και να αποφευχθεί η πολυπλοκότητά της σε σχέση με το κοινό δίκαιο. Ωστόσο δεν πρόκειται καθόλου για μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στα ιδρύματα ή τους οργανισμούς από την αρμόδια αρχή για τη χορήγηση αδειών διαμονής, στο μέτρο που αυτή παραμένει πλήρως αρμόδια για την εξακρίβωση της τήρησής τους, αλλά μπορεί να εξετάζει ταχύτερα τον φάκελο λόγω των σχέσεων εμπιστοσύνης που προϋποθέτει η υπογραφή της εν λόγω σύμβασης. Εξυπακούεται ότι η τήρηση των απαιτήσεων δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας εξασφαλίζεται εξ ολοκλήρου από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους.
- γ) Η προθεσμία που θα αναφέρεται στη σύμβαση δεν καθορίστηκε στην ίδια την οδηγία για λόγους ευελιξίας, αλλά πρέπει αναγκαστικά να είναι συντομότερη από την προθεσμία των τριών μηνών του κοινού δικαίου που προβλέπεται στο άρθρο 20 παράγραφος 1.

- δ) Προκειμένου να καθίστανται πιο υπεύθυνα τα ενδιαφερόμενα ιδρύματα και οργανισμοί κατά το έργο τους που συνίσταται στην επιλογή και την επεξεργασία των φακέλων τους οποίους αποφασίζουν να υποβάλουν στην ταχεία διαδικασία, η σύμβαση πρέπει αναγκαστικά να προβλέπει ρήτρα καταγγελίας για τις περιπτώσεις που θα διαπιστώνεται ότι οι υπήκοοι τρίτης χώρας που έγιναν δεκτοί με τον τρόπο αυτό δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις διαμονής.
- ε) Αυτή η ρήτρα αφορά μόνο τις συμβάσεις που συνάπτονται με τους οργανισμούς που εφαρμόζουν προγράμματα ανταλλαγών μαθητών. Δεδομένου ότι αυτοί οφείλουν δυνάμει του άρθρου 8 παράγραφος 1 σημείο δ) να φέρουν την ευθύνη έναντι του οικείου κράτους μέλους για τα έξοδα διαμονής, σπουδών, υγείας και επιστροφής του μαθητή καθόλη τη διάρκεια της παρουσίας του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, είναι λογικό να διευκρινίζει η σύμβαση της λεπτομέρειες αυτής της ευθύνης και ειδικότερα τις προϋποθέσεις χρηματικής ιδίως φύσης που πρέπει να πληρούν οι οργανισμοί.

Δεν αποκλείεται να αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος παρόμοιας σύμβασης ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα τρίτης χώρας το οποίο αποστέλλει τους σπουδαστές του σε εκπαιδευτικό ίδρυμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που η διαπανεπιστημιακή συνεργασία μεταξύ των εν λόγω δύο ιδρυμάτων αποτελεί αντικείμενο ειδικής συμφωνίας (π.χ. στο πλαίσιο του νέου προγράμματος Erasmus World). Μολονότι είναι σαφές ότι τα ιδρύματα της τρίτης χώρας δεν μπορούν να συμμετέχουν στην εξακρίβωση της τήρησης των προϋποθέσεων αποδοχής στο έδαφος των κρατών μελών, η σύμβαση θα μπορούσε να ρυθμίζει στην περίπτωση αυτή τις λεπτομέρειες διαβίβασης των φακέλων των σπουδαστών μεταξύ των οικείων ιδρυμάτων και την εκ των προτέρων εξέταση των προϋποθέσεων αποδοχής στο ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Άρθρο 22

Αυτή η διάταξη αφορά τα τέλη, την πληρωμή των οποίων μπορούν να απαιτούν τα κράτη μέλη από τους αιτούντες άδεια διαμονής. Προτείνεται να καθορίζεται το επίπεδο των τελών από κάθε κράτος μέλος σε ό,τι αφορά μέχρι ανώτατο ποσό το οποίο θα αποτελεί συνάρτηση του πραγματικού κόστους στο οποίο υποβάλλεται η διοίκησή του για την επεξεργασία των αιτήσεων.

Άρθρο 23

Αυτή η διάταξη έχει ως σκοπό να ενθαρρύνει τη διάδοση σε όλο τον κόσμο πληροφοριών σχετικά με τις δυνατότητες σπουδών που παρέχονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τους υπηκόους τρίτων χωρών με σκοπό την προαγωγή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων των κρατών μελών. Οι πληροφορίες αυτές, οι οποίες πρέπει να ενημερώνονται τακτικά, αφορούν τόσο τις προϋποθέσεις και διαδικασίες εισόδου και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών για λόγους σπουδών (ιδίως διαδίδοντας το ελάχιστο ποσό μηνιαίων χρηματικών πόρων που απαιτεί το κράτος μέλος από τους σπουδαστές, σε ό,τι αφορά, κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 1 σημείο β)) όσο και, καθόλο το μέτρο του δυνατού, λόγω του μεγάλου αριθμού και της ποικιλίας τους, τα προγράμματα και τα ιδρύματα που είναι προσιτά στους υπηκόους τρίτων χωρών. Τα κράτη μέλη δεν πρέπει αναγκαστικά να διαδίδουν αυτές τις πληροφορίες τα ίδια, αλλά μπορούν π.χ. να επαφίενται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, φροντίζοντας ειδικότερα να είναι διαθέσιμες μέσω του Ίντερνετ.

Κεφάλαιο VI

Τελικές διατάξεις

Άρθρο 24

Το άρθρο αυτό περιλαμβάνει την τυπική ρήτρα απαγόρευσης των διακρίσεων. Η διατύπωσή της εμπνέεται από το άρθρο 13 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και από το άρθρο 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διάταξη αυτή δεν θίγει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από άλλες διεθνείς πράξεις όπως η ευρωπαϊκή σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Άρθρο 25

Πρόκειται για τυπική διάταξη του κοινοτικού δικαίου που αφήνει στα κράτη μέλη το μέλημα καθορισμού των κυρώσεων που εφαρμόζονται σε περίπτωση παράβασης των εθνικών διατάξεων οι οποίες θεσπίζονται κατ' εφαρμογήν της οδηγίας, εφόσον οι κυρώσεις αυτές είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Άρθρο 26

Η Επιτροπή επιφορτίζεται με την υποβολή έκθεσης στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας από τα κράτη μέλη, ιδίως προκειμένου να εντοπίζονται οι τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις που είναι ενδεχομένως σκόπιμες. Μία πρώτη έκθεση θα υποβληθεί αναγκαστικά τρία έτη μετά την εκπνοή της προθεσμίας μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο που καθορίζεται στο άρθρο 27 και στη συνέχεια σύμφωνα με την περιοδικότητα που θα καθοριστεί.

Άρθρο 27

Αυτή η διάταξη ορίζει την ημερομηνία κατά την οποία πρέπει τα κράτη μέλη να έχουν μεταφέρει την παρούσα οδηγία στο εσωτερικό τους δίκαιο, δηλαδή το αργότερο την 31η Δεκεμβρίου 2004. Τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να ενημερώνουν αμέσως και συστηματικά την Επιτροπή για τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές τροποποιήσεις που θεσπίζουν σχετικά και να εντάσσουν σε αυτές αναφορά στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 28

Η διάταξη αυτή καθορίζει την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της οδηγίας σε συνάρτηση με την δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα.

Άρθρο 29

Η διάταξη αυτή διευκρινίζει ότι η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη, με εξαίρεση της Δανίας, δυνάμει των άρθρων 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθώς και του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας δυνάμει των άρθρων 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εκτός αν αυτά τα δύο τελευταία κράτη αποφασίσουν διαφορετικά σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που καθορίζονται στο προαναφερθέν Πρωτόκολλο.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη :

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 63, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, α) και σημείο 4,

την πρόταση της Επιτροπής¹⁶,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁷,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹⁸,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών¹⁹.

Εκτιμώντας τα εξής :

- (1) Για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προβλέπει τη θέσπιση μέτρων στον τομέα του ασύλου, της μετανάστευσης και της διαφύλαξης των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών.
- (2) Το άρθρο 63, σημείο 3, α) της Συνθήκης προβλέπει ότι το Συμβούλιο θεσπίζει μέτρα περί μεταναστευτικής πολιτικής στον τομέα των προϋποθέσεων εισόδου και διαμονής και προδιαγραφές διαδικασιών κατά τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής μακράς διάρκειας.
- (3) Κατά την ειδική σύνοδό του στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε την ανάγκη προσέγγισης των εθνικών νομοθεσιών περί των προϋποθέσεων εισδοχής και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών και ζήτησε προς το σκοπό αυτόν από το Συμβούλιο την ταχεία λήψη αποφάσεων με βάση προτάσεις της Επιτροπής.

¹⁶ ΕΕ C [...] της [...], σ. [...].

¹⁷ ΕΕ C [...] της [...], σ. [...].

¹⁸ ΕΕ C [...] της [...], σ. [...].

¹⁹ ΕΕ C [...] της [...], σ. [...].

- (4) Ένας από τους στόχους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα της παιδείας και των εξωτερικών σχέσεων είναι η προώθηση της Ευρώπης, στο σύνολό της, ως παγκόσμιου κέντρου αριστείας για την εκπαίδευση και η καλύτερη κατανομή της γνώσης στον κόσμο, γεγονός που συμβάλλει στη διάδοση των αξιών τις οποίες πρεσβεύει δηλ. των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η ενθάρρυνση της αποδοχής και της κινητικότητας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο αυτής της στρατηγικής. Η προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα των προϋποθέσεων εισόδου και διαμονής αποτελεί μέρος της εν λόγω στρατηγικής.
- (5) Η διακίνηση με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό, εξ ορισμού προσωρινή και ανεξάρτητη από την κατάσταση της αγοράς εργασίας, εντάσσεται σε πλαίσιο αμοιβαίου εμπλουτισμού για τα πρόσωπα που επωφελούνται, για το κράτος καταγωγής τους και για το κράτος που τα υποδέχεται και ταυτόχρονα συμβάλλει γενικά στην καλύτερη κατανόηση μεταξύ των πολιτισμών.
- (6) Οι νέοι κοινοτικοί κανόνες βασίζονται στους ορισμούς των όρων σπουδαστής, ασκούμενος, εκπαιδευτικό ίδρυμα, οργανισμός επαγγελματικής κατάρτισης και εθελοντισμός, οι οποίοι έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ειδικότερα σε διάφορα κοινοτικά προγράμματα (Leonardo da Vinci, Σωκράτης, Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία των νέων, ...) που αποβλέπουν στην ενθάρρυνση της κινητικότητας των οικείων προσώπων.
- (7) Η κινητικότητα των σπουδαστών υπηκόων τρίτων χωρών που συνεχίζουν τις σπουδές τους σε περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να διευκολυνθεί, όπως και η αποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών που συμμετέχουν σε κοινοτικά προγράμματα με σκοπό την ενθάρρυνση της κινητικότητας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ή προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα όσον αφορά την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό.
- (8) Προκειμένου να ληφθεί υπόψη το κόστος των σπουδών και το γεγονός ότι όλο και περισσότεροι σπουδαστές αναγκάζονται να εργασθούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους για να συμβάλουν στη χρηματοδότησή τους, η αποδοχή των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές πρέπει να συνεπάγεται περιορισμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- (9) Οι διαδικασίες αποδοχής με σκοπό τις σπουδές πρέπει να μπορούν να επιταχύνονται, ιδίως όταν πρόκειται για κινητικότητα στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων που διοργανώνονται μεταξύ ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ιδρυμάτων τρίτων χωρών ή στο πλαίσιο προγραμμάτων ανταλλαγής μαθητών, η διαχείριση των οποίων γίνεται από οργανισμούς που έχουν εγκρίνει για το σκοπό αυτό τα κράτη μέλη.
- (10) Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες διαφάνειας προκειμένου να εξασφαλισθεί η πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών στις πληροφορίες που αφορούν τα ιδρύματα και τα προγράμματα εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης στα οποία μπορούν να έχουν πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.
- (11) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- (12) Οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης, δηλαδή η θέσπιση εναρμονισμένου νομικού πλαισίου στο επίπεδο της Κοινότητας όσον αφορά τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, για διάρκεια άνω των τριών μηνών, των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό, καθώς και όσον αφορά τις διαδικασίες χορήγησης από τα κράτη μέλη των αδειών διαμονής που τους επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή για τους σκοπούς αυτούς, είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύναται συνεπώς, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως αυτή εξαγγέλλεται στο άρθρο 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως αυτή εξαγγέλλεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των εν λόγω στόχων.
- (13) Η Δανία, δυνάμει των άρθρων 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν συμμετέχει στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας. Συνεπώς η παρούσα οδηγία δεν έχει δεσμευτική ισχύ ούτε εφαρμόζεται στη Δανία,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ :

Κεφάλαιο I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 1 : αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία έχει ως αντικείμενο τον καθορισμό:

- α) των προϋποθέσεων εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών, για διάρκεια ανώτερη των τριών μηνών, με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό·
- β) των κανόνων που αφορούν τις διαδικασίες χορήγησης από τα κράτη μέλη των αδειών διαμονής που επιτρέπουν στους υπηκόους τρίτων χωρών την είσοδο και τη διαμονή για τους σκοπούς αυτούς.

Άρθρο 2 : ορισμοί

Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, νοείται ως :

- α) « υπήκοος τρίτης χώρας », κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 της συνθήκης, συμπεριλαμβανομένων και των απατρίδων·
- β) « σπουδαστής », υπήκοος τρίτης χώρας που έγινε δεκτός για διαμονή στο έδαφος κράτους μέλους με σκοπό την παρακολούθηση προγράμματος σπουδών σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή επαγγελματικής εκπαίδευσης·

- γ) « πρόγραμμα σπουδών», σύνολο μαθημάτων με πλήρες ωράριο που οδηγεί στην απόκτηση διπλώματος, τίτλου ή πιστοποιητικού, μέχρι και το επίπεδο του διδακτορικού, ή έτος προπαρασκευαστικών σπουδών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- δ) « μαθητής», υπήκοος τρίτης χώρας που έγινε δεκτός για διαμονή στο έδαφος κράτους μέλους με σκοπό την παρακολούθηση μαθημάτων σε ίδρυμα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο προγράμματος ανταλλαγής εφαρμοζόμενου από οργανισμό εγκεκριμένο για το σκοπό αυτό από κράτος μέλος, κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του.
- ε) « μη αμειβόμενος ασκούμενος», υπήκοος τρίτης χώρας που έγινε δεκτός για διαμονή στο έδαφος κράτους μέλους για να παρακολουθήσει μη αμειβόμενη επαγγελματική κατάρτιση.
- στ) « επαγγελματική κατάρτιση», πρόγραμμα κατάρτισης με πλήρες ωράριο με σκοπό την απόκτηση ή την ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων, το οποίο παρακολουθείται σε δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό επαγγελματικής κατάρτισης, εγκεκριμένο ή χρηματοδοτούμενο από κράτος μέλος κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του, ή σε επιχείρηση του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα, και το οποίο οδηγεί στην απόκτηση επαγγελματικής ειδίκευσης, αναγνωρισμένης από κράτος μέλος κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του.
- ζ) « ίδρυμα», δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, επαγγελματικής εκπαίδευσης ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εγκεκριμένο ή χρηματοδοτούμενο από κράτος μέλος κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του.
- η) « πρόγραμμα εθελοντισμού», πρόγραμμα συγκεκριμένων, μη κερδοσκοπικών και μη αμειβόμενων δραστηριοτήτων αλληλεγγύης που εφαρμόζεται από μη κερδοσκοπικό οργανισμό ο οποίος επιδιώκει στόχους γενικού ενδιαφέροντος και είναι εγκεκριμένος για το σκοπό αυτό από κράτος μέλος κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του.

Άρθρο 3 : πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται στους υπηκόους τρίτων χωρών με την επιφύλαξη των ευνοϊκότερων διατάξεων που μπορούν να προκύψουν:
 - α) από τις διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ της Κοινότητας ή της Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και ενός ή περισσότερων τρίτων κρατών, αφετέρου.
 - β) από τις διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ ενός ή περισσότερων κρατών μελών και ενός ή περισσότερων τρίτων κρατών.
2. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να θεσπίζουν ή να διατηρούν ευνοϊκότερες διατάξεις για τα πρόσωπα στα οποία αυτή εφαρμόζεται.
3. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν εφαρμόζονται :
 - α) στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν σε ένα κράτος μέλος ως αιτούντες άσυλο, υπό επικουρικές μορφές προστασίας ή στο πλαίσιο συστημάτων προσωρινής προστασίας.

- β) στους υπηκόους τρίτων χωρών, των οποίων η απέλαση αναστάλθηκε για πραγματικούς ή νομικούς λόγους·
- γ) στους υπηκόους τρίτων χωρών, μέλη της οικογένειας πολιτών της Ένωσης που άσκησαν το δικαίωμά τους στην ελεύθερη κυκλοφορία στο εσωτερικό της Κοινότητας·
- δ) στους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν το καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας, κατά την έννοια της οδηγίας του Συμβουλίου της [...] σχετικά με το [...], σε ένα κράτος μέλος και που ασκούν το δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος μέλος για την παρακολούθηση σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης.

Κεφάλαιο II

Προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής

Άρθρο 4 : αρχή

1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους υπηκόους τρίτων χωρών, που υπάγονται στις αναφερόμενες στα άρθρα 6 έως 10 κατηγορίες, να εισέρχονται και να διαμένουν στο έδαφός τους, μόνον εάν η άδεια διαμονής χορηγήθηκε από τις αρμόδιες αρχές τους σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.
2. Άδεια διαμονής προβλεπόμενη από την παρούσα οδηγία χορηγείται μόνον εφόσον, μετά από εξακρίβωση του φακέλου του, διαπιστώνεται ότι ο αιτών πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την απόκτησή της σύμφωνα με το άρθρο 5 και, ανάλογα με την κατηγορία του, με το άρθρο 6, 7, 8, 9 ή 10.

Άρθρο 5 : γενικές προϋποθέσεις

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν άδεια διαμονής προβλεπόμενη από την παρούσα οδηγία σε υπήκοο τρίτης χώρας μόνον εφόσον αυτός, εκτός από τις ειδικές προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 6, 7, 8, 9 ή 10 ανάλογα με την κατηγορία στην οποία υπάγεται, πληροί και τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) προσκομίζει έγκυρο διαβατήριο ή ισοδύναμα ταξιδιωτικά έγγραφα και, στην περίπτωση που είναι ανήλικος σε σχέση με το εσωτερικό δίκαιο του κράτους μέλους υποδοχής, την γονική άδεια για την προβλεπόμενη διαμονή·
 - β) διαθέτει ασφάλιση ασθένειας που καλύπτει το σύνολο των κινδύνων στο κράτος μέλος υποδοχής·
 - γ) δεν θεωρείται ως απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία και, ενδεχομένως, προσκομίζει το έγγραφο που απαιτεί για το σκοπό αυτό το κράτος μέλος. Οι λόγοι δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας πρέπει να θεμελιώνονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του οικείου υπηκόου τρίτης χώρας·
 - δ) αν το κράτος μέλος το ζητήσει, προσκομίζει την απόδειξη πληρωμής του τέλους για την επεξεργασία της αίτησης αδειάς διαμονής που απαιτείται βάσει του άρθρου 22 της παρούσας οδηγίας.

2. Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την χορήγηση των αδειών διαμονής και, ενδεχομένως, των θεωρήσεων που απαιτούν, υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών που αναφέρονται στα άρθρα 6 έως 10, οι οποίοι συμμετέχουν σε κοινοτικά προγράμματα για την ενθάρρυνση της κινητικότητας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση ή στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 6 : ειδικές προϋποθέσεις για τους σπουδαστές

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν άδεια διαμονής «σπουδαστής» σε υπήκοο τρίτης χώρας μόνον εφόσον αυτός, εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις που απαιτεί το άρθρο 5, πληροί και τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) έχει γίνει δεκτός σε ίδρυμα τριτοβάθμιας ή επαγγελματικής εκπαίδευσης για να παρακολουθήσει πρόγραμμα σπουδών. Ο σπουδαστής αποδεικνύει ότι πληροί τον όρο αυτό προσκομίζοντας ιδίως είτε επιστολή οριστικής αποδοχής ή πιστοποιητικό εγγραφής, είτε την απόδειξη ότι γίνεται δεκτός υπό τον όρο έκδοσης απόφασης ισοτιμίας του αλλοδαπού διπλώματός του ή επιτυχίας σε εισαγωγικές εξετάσεις·
 - β) προσκομίζει με όλα τα μέσα την απόδειξη ότι θα μπορεί να διαθέτει κατά τη διάρκεια της διαμονής του επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης, σπουδών και επιστροφής του. Τα κράτη μέλη δημοσιοποιούν το ελάχιστο ποσό μηνιαίων πόρων το οποίο απαιτούν σε σχέση με τους πόρους που πρέπει να διαθέτει καταρχήν πρόσωπο που παρακολουθεί σπουδές στο έδαφός τους, με την επιφύλαξη ατομικής εξέτασης κάθε περίπτωσης·
 - γ) αν το κράτος μέλος το ζητήσει, διαθέτει επαρκή γνώση της γλώσσας του προγράμματος σπουδών το οποίο παρακολουθεί ο σπουδαστής·
 - δ) αν το κράτος μέλος το ζητήσει, προσκομίζει την απόδειξη πληρωμής των τελών εγγραφής που απαιτούνται από το ίδρυμα.
2. Οι σπουδαστές που έχουν αυτόματα κάλυψη ασφάλισης ασθένειας λόγω της εγγραφής τους σε ίδρυμα, θεωρούνται ότι πληρούν την προϋπόθεση του άρθρου 5 παράγραφος 1 σημείο β).
3. Τα κράτη μέλη καθορίζουν τις οντότητες και τους τύπους μαθημάτων για τους οποίους υπήκοος τρίτης χώρας που πληροί τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1, σημείο β) και, ενδεχομένως, σημείο δ), μπορεί να ζητήσει άδεια διαμονής «σπουδαστής» για την εκμάθηση γλώσσας.

Άρθρο 7 : κινητικότητα των σπουδαστών

Υπήκοος τρίτης χώρας, κάτοχος άδειας διαμονής «σπουδαστής» εκδοθείσας από ένα κράτος μέλος, ο οποίος επιθυμεί είτε να παρακολουθήσει ένα μέρος του προγράμματος σπουδών το οποίο έχει αρχίσει, είτε να συμπληρώσει ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών με άλλο πρόγραμμα σπουδών σε άλλο κράτος μέλος, λαμβάνει από το τελευταίο αυτό κράτος, με την επιφύλαξη του άρθρου 11 παράγραφος 2, σημεία γ) και δ), και των άρθρων 15, 16 και 20 παράγραφος 2, εντός προθεσμίας 30 ημερών από την υποβολή της αίτησής του, άδεια διαμονής «σπουδαστής» :

α) εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στα άρθρα 5 και 6 σε ό,τι αφορά αυτό το κράτος μέλος και

β) εφόσον διαβίβασε, με την αίτηση άδειας διαμονής, φάκελο ο οποίος αναλύει την πλήρη ακαδημαϊκή του πορεία και δείχνει, ενδεχομένως, ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών που προτίθεται να παρακολουθήσει είναι όντως συμπληρωματικό του προγράμματος το οποίο ολοκλήρωσε ήδη.

Το κράτος μέλος στο οποίο έγινε δεκτός ο σπουδαστής διαβιβάζει, μετά από αίτημα του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση, τις πληροφορίες που αφορούν την ακαδημαϊκή πορεία του σπουδαστή στα ιδρύματα που βρίσκονται στο έδαφός του.

Άρθρο 8 :

ειδικές προϋποθέσεις για τους μαθητές που συμμετέχουν σε πρόγραμμα ανταλλαγής

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν άδεια διαμονής «ανταλλαγή μαθητών» σε υπήκοο τρίτης χώρας μόνον εφόσον αυτός, εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις που απαιτεί το άρθρο 5, πληροί και τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) έχει το ελάχιστο όριο ηλικίας και δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που καθορίζεται από το οικείο κράτος μέλος·
- β) προσκομίζει την απόδειξη αποδοχής του σε ίδρυμα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης·
- γ) προσκομίζει την απόδειξη συμμετοχής του σε πρόγραμμα ανταλλαγής μαθητών, εφαρμοζόμενο από εγκεκριμένο για το σκοπό αυτό οργανισμό από το οικείο κράτος μέλος, κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του·
- δ) προσκομίζει την απόδειξη ότι ο οργανισμός ανταλλαγής μαθητών φέρει την πλήρη ευθύνη γι' αυτόν καθόλη τη διάρκεια της παρουσίας του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα έξοδα διαμονής, σπουδών, υγείας και επιστροφής του·
- ε) γίνεται δεκτός καθόλη τη διάρκεια της διαμονής του σε οικογένεια που ανταποκρίνεται στις καθορισθείσες από το οικείο κράτος μέλος προϋποθέσεις και που επιλέγεται σύμφωνα με τους κανόνες του προγράμματος ανταλλαγής μαθητών στο οποίο αυτός συμμετέχει.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν τη χορήγηση αδειών διαμονής «ανταλλαγή μαθητών» στους υπηκόους που προέρχονται από τρίτες χώρες οι οποίες παρέχουν παρόμοια δυνατότητα στους δικούς τους υπηκόους.

Άρθρο 9 : ειδικές προϋποθέσεις για τους μη αμειβόμενους ασκούμενους

Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν άδεια διαμονής «μη αμειβόμενος ασκούμενος» σε υπήκοο τρίτης χώρας μόνον εφόσον αυτός, εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις που απαιτεί το άρθρο 5, πληροί και τις ακόλουθες προϋποθέσεις :

- α) έχει υπογράψει σύμβαση κατάρτισης, εγκεκριμένη ενδεχομένως από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους, κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του, με σκοπό την πραγματοποίηση μη αμειβόμενης

άσκησης σε επιχείρηση του ιδιωτικού ή του δημοσίου τομέα, ή σε δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό επαγγελματικής κατάρτισης, εγκεκριμένο ή χρηματοδοτούμενο από κράτος μέλος, κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του·

- β) προσκομίζει με όλα τα μέσα την απόδειξη ότι θα μπορεί να διαθέτει κατά τη διάρκεια της διαμονής του επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης, άσκησης και επιστροφής του. Τα κράτη μέλη δημοσιοποιούν το ελάχιστο ποσό μηνιαίων πόρων το οποίο απαιτούν καταρχήν από πρόσωπο που παρακολουθεί μη αμειβόμενη επαγγελματική κατάρτιση, με την επιφύλαξη ατομικής εξέτασης κάθε περίπτωσης·
- γ) αν το κράτος μέλος το ζητήσει, παρακολουθεί γλωσσική μύηση ώστε να διαθέτει τις αναγκαίες γνώσεις για την εκπλήρωση της άσκησης.

Άρθρο 10 : ειδικές προϋποθέσεις για τους εθελοντές

Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν άδεια διαμονής « εθελοντής» σε υπήκοο τρίτης χώρας μόνον εφόσον αυτός, εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις που απαιτεί το άρθρο 5, πληροί και τις ακόλουθες προϋποθέσεις :

- α) έχει το ελάχιστο όριο ηλικίας και δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που καθορίζεται από το οικείο κράτος μέλος·
- β) προσκομίζει σύμβαση, υπογεγραμμένη με τον οργανισμό που είναι επιφορτισμένος στο οικείο κράτος μέλος με το πρόγραμμα εθελοντισμού στο οποίο συμμετέχει, η οποία περιλαμβάνει περιγραφή των καθηκόντων του, των προϋποθέσεων πλαισίωσής του κατά την εκπλήρωση των εν λόγω καθηκόντων, του ωραρίου που θα πρέπει να πραγματοποιεί, των πόρων που θα διατεθούν για την κάλυψη των εξόδων ταξιδιού του, της διατροφής, της κατοικίας, της μεταφοράς και των μικροεξόδων του καθόλη τη διάρκεια της διαμονής του, καθώς και, ενδεχομένως, της κατάρτισης που θα παρακολουθήσει για την καλή εκπλήρωση των καθηκόντων του·
- γ) προσκομίζει την απόδειξη ότι ο οργανισμός που είναι επιφορτισμένος με το πρόγραμμα εθελοντισμού στο οποίο συμμετέχει έχει συνάψει ασφάλιση της ευθύνης για τις δραστηριότητές του και φέρει την πλήρη ευθύνη γι' αυτόν καθόλη τη διάρκεια της παρουσίας του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα έξοδα διαμονής, υγείας και επιστροφής του·
- δ) παρακολουθεί μύηση στη γλώσσα, την ιστορία και τις πολιτικές και κοινωνικές δομές του κράτους μέλους υποδοχής.

Κεφάλαιο III

Άδειες διαμονής

Άρθρο 11 : άδεια διαμονής « σπουδαστής»

1. Εκτός από τις περιπτώσεις όπου ο σπουδαστής έγινε δεκτός με την επιφύλαξη λήψης απόφασης ισοτιμίας του αλλοδαπού διπλώματός του ή με την επιφύλαξη επιτυχίας σε εισαγωγικές εξετάσεις, η άδεια διαμονής « σπουδαστής» χορηγείται για διάρκεια ίση ή ανώτερη του έτους και ανανεώνεται κατ' έτος, εφόσον ο κάτοχός της εξακολουθεί να πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις των άρθρων 5 και 6. Αν η διάρκεια του παρακολουθούμενου προγράμματος σπουδών είναι κατώτερη από ένα έτος, η άδεια διαμονής καλύπτει την περίοδο σπουδών.
2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 15 και 16, η άδεια διαμονής « σπουδαστής» μπορεί να μην ανανεωθεί ή να ανακληθεί στις περιπτώσεις που ο κάτοχός της:
 - α) έγινε δεκτός για διαμονή με την επιφύλαξη επιτυχίας σε εισαγωγικές εξετάσεις στο ίδρυμα στο οποίο επιθυμεί να σπουδάσει, εφόσον ο κάτοχός της δεν προσκομίζει πιστοποιητικό εγγραφής·
 - β) έγινε δεκτός για διαμονή με την επιφύλαξη απόφασης ισοτιμίας του αλλοδαπού διπλώματός του, εφόσον ο κάτοχός της δεν προσκομίζει αυτή την απόφαση·
 - γ) δεν τηρεί τα επιβαλλόμενα όρια για την άσκηση του δικαιώματος εργασίας δυνάμει του άρθρου 18 της παρούσας οδηγίας·
 - δ) δεν σημειώνει επαρκή πρόοδο στις σπουδές του. Το κράτος μέλος δεν μπορεί να αρνηθεί την ανανέωση άδειας διαμονής για το λόγο αυτό παρά μόνον με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση σε σχέση με τη γνώμη του εκπαιδευτικού ιδρύματος, την οποία πρέπει να έχει λάβει εκ των προτέρων σχετικά με την πορεία του σπουδαστή, εκτός αν το ίδρυμα δεν απάντησε στο αίτημα γνώμης σε εύλογη προθεσμία.

Άρθρο 12 : άδεια διαμονής « ανταλλαγή μαθητών»

Η άδεια διαμονής « ανταλλαγή μαθητών» χορηγείται μόνο για ανώτατη διάρκεια ενός έτους μη ανανεώσιμη.

Άρθρο 13 : άδεια διαμονής «μη αμειβόμενος ασκούμενος»

1. Η διάρκεια ισχύος άδειας διαμονής «μη αμειβόμενος ασκούμενος» καλύπτει τη διάρκεια της άσκησης χωρίς καταρχήν να μπορεί να υπερβαίνει το έτος. Σε έκτακτες περιπτώσεις, η διάρκεια αυτή μπορεί να παραταθεί μία μόνο φορά αποκλειστικά για το χρόνο που είναι αναγκαίος για την απόκτηση επαγγελματικής ειδίκευσης αναγνωρισμένης από κράτος μέλος, κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του, εφόσον ο κάτοχός της εξακολουθεί να πληροί τις προϋποθέσεις των άρθρων 5 και 9.

2. Η άδεια διαμονής «μη αμειβόμενος ασκούμενος» μπορεί να ανακληθεί στις περιπτώσεις που ο κάτοχός της δεν τηρεί τα επιβαλλόμενα από το άρθρο 18 όρια για την άσκηση εργασίας.

Άρθρο 14 : άδεια διαμονής « εθελοντής»

Η άδεια διαμονής «εθελοντής» χορηγείται μόνον για ανώτατη διάρκεια ενός έτους μη ανανεώσιμη.

Άρθρο 15 : ανάκληση

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν τις άδειες διαμονής ή τις θεωρήσεις που χορηγούν βάσει της παρούσας οδηγίας εφόσον αποδεικνύεται ότι ο κάτοχος δεν πληρούσε ή δεν πληροί πλέον τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής που προβλέπονται στο άρθρο 5 καθώς και, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκει, στα άρθρα 6 έως 10.
2. Τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν τις άδειες διαμονής ή τις θεωρήσεις για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας. Οι λόγοι δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας πρέπει να θεμελιώνονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του οικείου υπηκόου τρίτης χώρας. Η επέλευση ασθενειών ή αναπηριών μετά τη χορήγηση της άδειας διαμονής δεν μπορεί από μόνη της να δικαιολογήσει την άρνηση ανανέωσης της άδειας διαμονής, την ανάκλησή της ή την απομάκρυνση από το έδαφος από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους.

Άρθρο 16 : απάτη

Οι αρμόδιες αρχές ανακαλούν κάθε άδεια διαμονής ή θεώρηση που χορήγησαν βάσει της παρούσας οδηγίας εφόσον έχει αποκτηθεί με απάτη.

Κεφάλαιο IV

Δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών

Άρθρο 17 : δικαιώματα παρεχόμενα σε όλες τις κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία

Ο κάτοχος έγκυρης άδειας διαμονής, η οποία χορηγήθηκε σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, έχει δικαίωμα εισόδου και διαμονής στο έδαφος του κράτους μέλους που του την χορήγησε· τα κράτη μέλη παρέχουν στους υπηκόους τρίτων χωρών κάθε διευκόλυνση για την απόκτηση των απαιτούμενων θεωρήσεων, εφόσον χορηγούν τις άδειες διαμονής μόνο στο έδαφός τους και επιβάλλουν στους εν λόγω υπηκόους θεώρηση κατά την πρώτη είσοδό τους στο έδαφος.

Άρθρο 18 : εργασία των σπουδαστών και των μη αμειβόμενων ασκούμενων

Οι σπουδαστές μπορούν να ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη δραστηριότητα, με την επιφύλαξη των κανόνων που εφαρμόζονται στο επιλεγόμενο επάγγελμα, εκτός του χρόνου που είναι αφιερωμένος στο πρόγραμμα σπουδών. Κάθε κράτος μέλος ορίζει τον ανώτατο επιτρεπόμενο αριθμό ωρών εργασίας από 10 έως 20 ώρες ανά εβδομάδα. Αυτός ο περιορισμός δεν εφαρμόζεται κατά τις περιόδους διακοπών.

Τα κράτη μέλη μπορούν να μην χορηγούν αυτό το δικαίωμα κατά το πρώτο έτος διαμονής και να το ανακαλούν στην περίπτωση που ο σπουδαστής προοδεύει ανεπαρκώς στις σπουδές του.

Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν στους μη αμειβόμενους ασκούμενους να εργάζονται εντός των ιδίων ορίων με αυτά που επιβάλλονται στους σπουδαστές, χωρίς να μπορούν να προσλαμβάνονται, άμεσα ή έμμεσα, από την επιχείρηση με την οποία υπέγραψαν σύμβαση κατάρτισης σύμφωνα με το άρθρο 9 σημείο α).

Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τους σπουδαστές και τους μη αμειβόμενους ασκούμενους να δηλώνουν, ενδεχομένως εκ των προτέρων, την άσκηση μισθωτής ή ανεξάρτητης δραστηριότητας στην αρχή την οποία αυτά ορίζουν. Υποχρέωση δήλωσης, ενδεχομένως εκ των προτέρων, μπορεί επίσης να επιβάλλεται στους εργοδότες τους.

Κεφάλαιο V

Διαδικασία και διαφάνεια

Άρθρο 19 : υποβολή των αιτήσεων άδειας διαμονής

Οι αιτήσεις άδειας διαμονής υποβάλλονται μέσω της αντιπροσωπείας του κράτους μέλους που είναι αρμόδια για τη χώρα νόμιμης κατοικίας του αιτούντος ή απευθείας στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, εφόσον ο αιτών έλαβε την άδεια να διαμείνει σε αυτό για περίοδο άνω των τριών μηνών. Κατά παρέκκλιση, ένα κράτος μέλος μπορεί να εξετάσει αίτηση που δεν υποβλήθηκε σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

Άρθρο 20 : διαδικαστικές εγγυήσεις

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 7, οι αποφάσεις για τις αιτήσεις αποδοχής ή ανανέωσης εκδίδονται και ανακοινώνονται στον αιτούντα το αργότερο εντός 90 ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησής του.
2. Εφόσον οι προσκομισθείσες πληροφορίες προς στήριξη της αίτησης είναι ανεπαρκείς, οι αρμόδιες αρχές γνωστοποιούν στον αιτούντα τις αναγκαίες συμπληρωματικές πληροφορίες. Η προθεσμία που καθορίζεται στην παράγραφο 1 αναστέλλεται μέχρι να λάβουν οι αρχές τις απαιτούμενες πληροφορίες.
3. Υπήκοος τρίτης χώρας έχει το δικαίωμα να προσφύγει στα δικαστήρια του οικείου κράτους μέλους κατά κάθε απόφασης για την άρνηση, την τροποποίηση, την μη ανανέωση ή την ανάκληση άδειας διαμονής ή θεώρησης. Η απόφαση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει αιτιολόγηση θεμελιωμένη σε αντικειμενικά και εξακριβώσιμα κριτήρια και να αναφέρει τα ένδικα μέσα και τις αντίστοιχες προθεσμίες.

Άρθρο 21 : ταχεία διαδικασία χορήγησης αδειών διαμονής

« σπουδαστές » και « ανταλλαγές μαθητών »

Σύμβαση για τη δημιουργία ταχείας διαδικασίας αποδοχής, στο πλαίσιο της οποίας θα χορηγούνται οι άδειες διαμονής ή οι θεωρήσεις στο όνομα του οικείου υπηκόου τρίτης χώρας, μπορεί να συναφθεί μεταξύ, αφενός, της αρχής κράτους μέλους της αρμόδιας για την είσοδο και τη διαμονή σπουδαστών ή μαθητών υπηκόων τρίτης χώρας, και, αφετέρου, ιδρύματος τριτοβάθμιας ή επαγγελματικής εκπαίδευσης ή οργανισμού που εφαρμόζει

προγράμματα ανταλλαγής μαθητών, εγκεκριμένου για το σκοπό αυτό από το οικείο κράτος μέλος, κατά την έννοια της ρύθμισης ή της διοικητικής πρακτικής του.

Η σύμβαση αυτή ρυθμίζει ειδικότερα :

- α) τις λεπτομέρειες σύμφωνα με τις οποίες θα εξακριβώνεται η τήρηση των προϋποθέσεων εισόδου και διαμονής στο έδαφος, από το ίδρυμα ή τον οργανισμό ανταλλαγής μαθητών για λογαριασμό του κράτους μέλους, με επιφύλαξη των προνομίων τα οποία έχει αυτό δυνάμει της παρούσας οδηγίας·
- β) τις λεπτομέρειες σύμφωνα με τις οποίες θα υποβάλλονται οι αιτήσεις αδειών διαμονής από το ίδρυμα ή τον οργανισμό ανταλλαγής μαθητών και τις λεπτομέρειες σύμφωνα με τις οποίες θα χορηγούνται οι άδειες διαμονής ή οι θεωρήσεις από την αρμόδια αρχή στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας·
- γ) την συντομότερη προθεσμία από αυτή που αναφέρεται στο άρθρο 20, παράγραφος 1, εντός της οποίας θα χορηγούνται οι άδειες διαμονής ή οι θεωρήσεις. Η αφετηρία αυτής της προθεσμίας είναι η ημερομηνία υποβολής της αίτησης άδειας διαμονής του ιδρύματος ή του οργανισμού ανταλλαγής μαθητών·
- δ) τη δυνατότητα καταγγελίας αυτής της σύμβασης στις περιπτώσεις που θα αποδειχθεί ότι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις διαμονής·
- ε) καθώς και, στην περίπτωση σύμβασης συναπτόμενης με οργανισμό ανταλλαγής μαθητών, τις προϋποθέσεις, ειδικότερα τις χρηματικές, τις οποίες πρέπει να πληροί αυτός ο οργανισμός στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας και τις λεπτομέρειες της ευθύνης που φέρει για το μαθητή καθόλη τη διάρκεια της διαμονής του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους.

Άρθρο 22 : τέλη

Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τους αιτούντες να καταβάλλουν τέλη για την επεξεργασία των αιτήσεων άδειας διαμονής σύμφωνα με την παρούσα οδηγία. Το επίπεδο των τελών δεν μπορεί να υπερβαίνει τα διοικητικά έξοδα στα οποία υποβάλλονται.

Άρθρο 23 : διαφάνεια

Κάθε κράτος μέλος φροντίζει να διατίθεται στο ευρύ κοινό, ιδίως μέσω του Ίντερνετ, όσο το δυνατόν πληρέστερο, και τακτικά ενημερωνόμενο, σύνολο πληροφοριών σχετικά με τα ιδρύματα που αναφέρονται στο άρθρο 2 σημείο ζ) και τους κύκλους σπουδών στους οποίους μπορούν να γίνονται δεκτοί οι υπήκοοι τρίτων χωρών, καθώς και σχετικά με τις προϋποθέσεις και διαδικασίες εισόδου και διαμονής στο έδαφός του για λόγους σπουδών.

Κεφάλαιο VI

Τελικές διατάξεις

Άρθρο 24 : απαγόρευση διακρίσεων

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας χωρίς διάκριση λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας, ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Άρθρο 25 : κυρώσεις

Τα κράτη μέλη καθορίζουν το καθεστώς των κυρώσεων που εφαρμόζονται στις παραβάσεις των εθνικών διατάξεων οι οποίες εκδίδονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση της εφαρμογής τους. Οι κυρώσεις που προβλέπονται κατ' αυτό τον τρόπο πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τις εν λόγω διατάξεις στην Επιτροπή το αργότερο κατά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 27 και κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση που τις αφορά το συντομότερο δυνατό.

Άρθρο 26 : έκθεση

Σε τακτά διαστήματα, και για πρώτη φορά το αργότερο τρία έτη μετά την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στο άρθρο 27, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στα κράτη μέλη και προτείνει, ενδεχομένως, τις αναγκαίες τροποποιήσεις.

Άρθρο 27 : μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 2004. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες αυτές περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 28 : έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 29 : αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*